

Zakończenie Roku Stanisława Moniuszki w Bibliotece Kraków

W dniu 9 stycznia 2020 r. o godzinie 12.00 w sali wystawowej Biblioteki Jagiellońskiej nastąpi uroczyste otwarcie wystawy *Stanisław Moniuszko. Krakowskie i wileńskie reminiscencje*, będącej niezwykle ciekawym i ważnym wydarzeniem kończącym Rok Stanisława Moniuszki w Bibliotece Kraków. Wystawa została przygotowana we współpracy Biblioteki Kraków z Biblioteką Jagiellońską oraz Centralną Biblioteką Miasta Wilna w ramach projektu *Narodowy charakter twórczości Stanisława Moniuszki*, dofinansowanego z programu *Patroni Roku*, edycja 1/2019 Fundacji LOTTO im. Haliny Konopackiej. Wystawę otworzą prof. dr hab. Zdzisław Pietrzyk, dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej, oraz dr Stanisław Dziedzic, dyrektor Biblioteki Kraków. Gośćmi specjalnymi będą Rima Grażienė, dyrektorka Centralnej Biblioteki Miasta Wilna, oraz jej zastępczyni Simona Žilienė. W trakcie wernisażu przewidziano wykonanie trzech pieśni Stanisława Moniuszki: *Kozak*, *Krakowiaczek* oraz *Dziad i baba* w interpretacji Antoniego Gryniewicza (baryton) z akompaniamentem Eweliny Markiel (fortepian).

Wystawę będzie można oglądać od 10 stycznia do 7 lutego 2020 r. w poniedziałki od godziny 10.00 do 17.00 oraz od wtorku do piątku w godzinach od 10.00 do 15.00. Niezwykle pomocny podczas zwiedzania będzie katalo-

Tadeusz Wolniewicz, *Apoteoza Moniuszki*, 1921

log opracowany przez Marię Porębską, kuratorkę wystawy, pod redakcją Małgorzaty Kusak. Stanowi on swoisty przewodnik po wystawie i niezwykle fascynujące źródło informacji na temat życia i twórczości kompozytora oraz druków muzycznych XIX wieku. Poza wyjątkowymi eksponatami będącymi w zasobach Biblioteki Jagiellońskiej, m.in. pierwodruków zeszytów *Śpiewnika domowego* czy opery *Halka*, spuścizny rodziny Pusłowskich, na wystawie znalazły się również współczesne litewskie wydawnictwa książkowe oraz cyfrowy zapis artykułów publikowanych na łamach prasy litewskiej dotyczących Moniuszki. Każdy skan artykułu opatrzone został notą bibliograficzną z adnotacją w języku polskim, przygotowaną przez Marinę Iwinską, bibliotekarkę z Wilna.

Do udziału w wernisażu oraz do zwiedzenia wystawy z pewnością zachęci Państwa fragment wstępu do katalogu autorstwa Marii Porębskiej: *Kraków gościł Stanisława Moniuszkę za-*

ledwie dwa razy. W 1858 roku, będąc przejazdem, kompozytor spędził w mieście kilka dni, zwiedzając najważniejsze zabytki i składając wizyty towarzyskie. Drugi pobyt, w roku 1867, trwał już kilka tygodni i zaznaczył się wydarzeniami dla historii miasta istotnymi, chociaż w życiu Stanisława Moniuszki był to niewiele znaczący epizod. Najgłębiej związała go z Krakowem jego twórczość.

Gromadzone przez stulecia zbiory Biblioteki Jagiellońskiej wiernie przechowują ślady obecności w kulturze jednostek wybitnych. [...] Kolekcja zbieranych przez Bibliotekę od połowy XIX stulecia druków muzycznych nie mogła nie zawierać kompozycji najwybitniejszego pieśniarza tamtych czasów. Z 237 odnotowanych przez bibliografię pierwodruków utworów Stanisława Moniuszki, w zbiorach Biblioteki Jagiellońskiej znalazło się przeszło sześćdziesiąt, w tym kilka woluminów, które są obecnie jedynymi istniejącymi egzemplarzami.

Izabela Ronkiewicz-Brağiel

Nowy Rok to dobry czas na drobne zmiany

Biblioteka Kraków wkracza właśnie w czwarty rok swojej działalności. W styczniu przygotowujemy plan działalności, starając się wprowadzić nowe usługi i udogodnienia w korzystaniu ze zbiorów. Pierwszą zmianą jest wyrównanie czwartkowych godzin udostępniania zbiorów we wszystkich filiach pracujących w systemie dwuzmianowym, czyli od 9.00 do 19.00. W czwartki będzie można korzystać z tych bibliotek od godziny 12.00 do 19.00.

Na łamach *Informatora* również wprowadzamy nowe rubryki i tematy. Rozpoczynamy cykl prezentujący sylwetki oraz twórczość najznakomitszych artystów, którzy stworzyli wyjątkowe ilustracje i projekty graficzne książek dla dzieci i młodzieży. Przypomnimy prace zarówno tych, których nazwiska potrafią wymienić niemal wszyscy, jak i tych nieco już zapomnianych. W tym numerze znajdują Państwo recenzje książki Barbary Gawryluk *Ilustratorci, ilustratorzy. Motylki z okładki i smoki bez wąsów*, która była inspiracją do zaprezentowania twórców polskiej szkoły ilustracji i książek, które jeszcze pozostają w zasobach Biblioteki Kraków. W cyklu *Podróże niekoniecznie biblioteczne* zapraszamy do wędrówki szlakiem pomników historii, ustanawianych przez Prezydenta RP na wniosek Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Jest to jedna z pięciu form ochrony zabytków, która dotyczy obiektów nieruchomych o szczególnej wartości historycznej, naukowej, artystycznej, mających duże znaczenie dla dziedzictwa kulturalnego Polski. Od 1994 r. do dziś tym zaszczytnym tytułem objętych zostało 105 zabytków, są wśród nich zespoły staromiejskie, budowlane i klasztorne, pola bitewne oraz pojedyncze obiekty. W tym miesiącu zapraszamy Państwa do Biskupina.

Mam nadzieję, że w roku 2020 będą Państwo z zainteresowaniem sięgać po *Informator*, a publikowane w nim recenzje książek, audiobooków, gier oraz wydarzeń pomogą w czytelniczych wyborach.

Izabela Ronkiewicz-Brağiel

Finał Sabotażysty w Bibliotece Kraków

Za nami pierwszy turniej gry planszowej w Bibliotece Kraków. W finałowe szranki popularnego *Sabotażysty* stanęło 10 zawodników, w większości nastolatków, wyłonionych w eliminacjach, poprzedzonych w listopadzie spotkaniami na plan-

turniej potwierdził znaną prawdę o grach – są lubiane, chętnie biorą

w nich udział dzieci wraz z rodzicami. Emocjom uczestników, związanym z udziałem w zawodach, nie ustępował spokój, jaki gracze okazywali już podczas samych rozgrywek. Op-

TURNIEJ GRY

• SABOTAŻYSTA •

w Bibliotece Kraków

nowanie na planturniej zorganizowała i nagrody ufundowała Biblioteka Kraków, a także Miasto Kraków. Partnerem zawodów była aplikacja *gramywto.pl*.

Piotr Wasilewski

fot. archiwum Biblioteki Kraków

Filia nr 27 ul. Królowej Jadwigi 37b

... Biblioteka to miasteczko
z regałami i półkami,
w którym żyją książki różne:
z naukami, z przygodami...

(cyt. Jaś Czytalski w bibliotece, A. Cieszydruk Oczo)

W roku 2006 lokal biblioteczny przeszedł gruntowny remont. Wydzielony został kącik dla dzieci i małeńka czytelnia. Obecny wygląd uzyskał po remoncie w roku 2019.

W zasobach biblioteki obok tradycyjnych książek (14 018 wol.) miejsce znalazły czasopisma oraz wciąż powiększający się zbiór audiobooków (179). Do dyspozycji czytelników jest również stanowisko komputerowe z dostępem do szybkiego, światłowodowego Internetu, dostęp do platform z książkami elektronicznymi oraz usługa *Książka do domu*.

Oprócz gromadzenia i udostępniania zbiorów biblioteka organizuje wystawy (malarstwo, fotografia, rękodzieło), którym towarzyszą wernisaże i finały. Dużym zainteresowaniem cieszą się spotkania autorskie (w roku 2019 czytelnicy spotkali się z pisarką

Lucyną Olejniczak), a także lekcje biblioteczne dla najmłodszych.

Biblioteka współpracuje z licznymi instytucjami: Radą Dzielnicy VII, która dofinansowuje zakup nowych książek, Szkołą Podstawową nr 32, Przedszkolem nr 76 i Prywatnym Przedszkolem przy ul. Hofmana, Warsztatami Terapii Zajęciowej SPS Gaudium et Spes, Muzeum Zwierzynieckim, Bronowickim Stowarzyszeniem Sztuk Wszelkich oraz innymi filiami Biblioteki Kraków.

Klimatyczna biblioteka z ponad 14 tysiącami woluminów zaprasza. Filia nr 27 jest otwarta w poniedziałki, środy i piątki od godziny 12:00 do 19:00, we wtorki od 9:00 do 16:00, natomiast w czwartki od 11:00 do 16:00.

Grażyna Twardowska
Zdjęcia: archiwum
Biblioteki Kraków

Społeczność Zwierzynka należy do najbardziej aktywnych kulturowo społeczności Krakowa. Obecność artystów, twórców kultury oraz wybitnych postaci życia naukowego czy społecznego jest faktem powszechnie znanym, który nadaje temu miejscu subtelny koloryt i magnetyzm. W obrębie tej społeczności istnieje jeszcze jedna, szczególna kategoria mieszkańców i sympatyków tego zakątka Krakowa. Jest to rzesza miłośników twórczego odbioru dzieł plastycznych, fanów literatury, nauki, techniki, historii oraz miłośników przyrody. To oni jako użytkownicy Filii nr 27 odkrywają dla sie-

bie, ale też dla bliskich i znajomych, coraz to nowe światy.

Filia nr 27 to jedna z trzech Bibliotek „Trójkąta Zwierzynieckiego” (ul. Fałata – Komorowskiego – Królowej Jadwigi). Swoje skromne pod względem powierzchni i kubatury podwoje udostępniła czytelnikom w październiku 1980 roku jako Filia nr 16 Krowoderskiej Biblioteki Publicznej, w której kierownictwo objął Jan Mrzygłodzki. Znalazły się w niej książki dla dorosłych i dzieci, księgozbiór liczył 4912 woluminów. Do końca roku zarejestrowano 160 czytelników, 1214 odwiedzin i 2708 wypożyczeń.

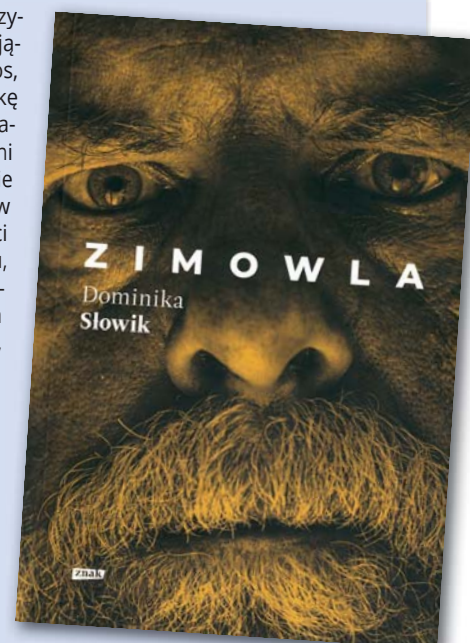
Krakowska Książka Miesiąca

czy rodziców... Wszak żyliśmy w opisywanej rzeczywistości Polski, w mniej lub bardziej hermetycznej społeczności przeżywającej traumę powojennego komunizmu, łudzącej się odwilżą gomułkowskiego czy gierkowskiego okresu, w końcu przeżywającej z nadzieją upadek systemu. Wielowątkowa akcja tocząca się w powieściowej czasoprzestrzeni nie zanudzi czytelnika. Dominuje władca babka, pojawia się zdziwaczka pszczałarz w szlafroku, wędrująca po dachach śpiewająca naga lunatyczka, ślady wilkołaka, dziennikarz ginący w niewyjaśnionych okolicznościach, zdewocjały wróż oczekujący przyjścia dni ostatecznych – ojciec narratorki i wiele innych postaci pogłębiających tajemniczość otaczającego ich świata. Opisywane wątki pojawiają się i znikają, by znowu powrócić i zaskakiwać czytelnika. Każdy wydaje się ważny, ale żaden nie dominuje. Jak w codziennym życiu, które jest pełne zaskoczeń, tajemnic, lęków i marzeń. Książka uhonorowana została Nagrodą Krakowskiej Książki Miesiąca Stycznia.

Dominika Słowik, *Zimowla*, Wydawnictwo Znak, Kraków 2019.

Wręczenie Nagrody odbędzie się 30 stycznia (czwartek) w Klubie Dziennikarzy Pod Gruszką o godz. 18.00. Spotkanie poprowadzi red. Marcin Wilk. Serdecznie zapraszamy!

Janusz M. Paluch

Patroni krakowskich ulic

Konkurs

foto: P. Wasilewski

Konkurs *Patroni krakowskich ulic* zorganizowany został już po raz siódmy i jak co roku cieszył się niesłabnącym zainteresowaniem uczniów krakowskich szkół podstawowych, podopiecznych publicznych placówek wychowania pozaszkolnego oraz instytucji kultury zlokalizowanych na terenie Krakowa. Celem konkursu było: rozwijanie kreatywności oraz zachęcenie uczestników do poznania biografii patronów ulic miasta, parków, skwerów, zaprezentowanie ich w formie lapbooka lub pracy plastycznej, wspieranie edukacji historycznej i patriotycznej młodych mieszkańców Krakowa. Konkurs odbył się pod Patronatem Honorowym Prezydenta Miasta Krakowa prof. Jacka Majchrowskiego, Przewodniczącego Rady Miasta Krakowa Dominika Jaśkowca oraz Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa, a jego organizatorami byli: Biblioteka Kraków,

Prądnickie, Rada i Zarząd Dzielnicy II, Centrum Młodzieży im. dr. Henryka Jordana w Krakowie – Ośrodek Edukacji Obywatelskiej.

W bieżącym roku zgłoszone zostały 284 prace plastyczne oraz lapbooki, z czego 268 zostało poddanych ocenie jury. Obrady zespołu oceniającego były burzliwe, wybór najlepszych prac niezwykle trudny, ale udało się wyłonić laureatów. W wyniku obrad Komisja Konkursowa wybrała 38 zwycięskich prac. Zostały również przyznane trzy nagrody specjalne Dyrektora Centrum Młodzieży im. dr. Henryka Jordana w Krakowie.

Podziękowania należą się wszystkim sponsorom nagród, czyli Prezydentowi Miasta Krakowa Jackowi Majchrowskiemu, Przewodniczącemu Rady Miasta Krakowa Dominikowi Jaśkowcowi, Radzie i Zarządowi Dzielnicy III Prądnik Czerwony, Radzie i Zarządowi Dzielnicy II Grzegorzki, Wydawnictwu Universitas, Muzeum Lotnictwa Polskiego, Muzeum Krakowa, Centrum Młodzieży im. dr. Henryka Jordana w Krakowie – Ośrodek Edukacji Obywatelskiej.

Laureatom serdecznie gratulujemy i cieszymy się, że wszyscy wzięli udział w gali finałowej zorganizowanej 1 grudnia w Sali Obrad UMK. Zachęcamy do udziału w kolejnych edycjach konkursu, który na stałe wpisał się w kalendarz wydarzeń Krakowa.

Małgorzata Koźma

Olga Boznańska, autorka: Joanna Ziemiańska

Młodzieżowy Dom Kultury z siedzibą przy al. 29 Listopada 102, Kancelaria Rady Miasta Krakowa oraz Rada i Zarząd Dzielnicy III Prądnik Czerwony. Partnerami Konkursu byli: Muzeum Krakowa, Muzeum Lotnictwa Polskiego, Towarzystwo

ks. prof. Józef Tischner,
autor: Mateusz Tischner

Kalendarium imprez

SALON LITERACKI BIBLIOTEKI KRAKÓW
Klub Dziennikarzy Pod Gruszką
ul. Szczepańska 1

9 stycznia

Zakopiański Festiwal Literacki „Pod Tatry tylko z książką”

– godz. 18.00

Wieczór autorski Beaty Sabały-Zielińskiej – „TOPR. Żeby inni mogli przeżyć”, z udziałem gości i artystów z Zakopanego.

Prowadzenie: Julian Rachwał

Książka o górach, wyjątkowych ludziach gór – dla tych, którzy interesują się tematyką górską. Opisuje w sposób nietuzinkowy historię i współczesność TOPR. Autorka, Beata Sabała-Zielińska, rodowita góralka, została za nią nominowana do Nagrody Literackiej Zakopanego w 2019 r. Spotkanie zorganizowane we współpracy z Zakopiańskim Centrum Kultury.

16 stycznia

Promocja książki dr. hab. Bogusława Krasnowolskiego pt. *Zajazd Kazimierski* – godz. 18.00

Prowadzenie: dr Stanisław Dziezic

Książka autorstwa prof. Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II i wykładowcy teorii konserwacji w krakowskiej ASP dotyczy jednego z najważniejszych zabytków świeckich krakowskiego Kazimierza, opuszczonego i zaniedbanego do niedawna zajazdu przy ul. Węgłowej. Adresowana jest do szerokiego grona znawców i miłośników krakowskich zabytków.

23 stycznia

„O lalkach po ludzku” – promocja książki Moniki Mostowik pt. *Zanim stanę się lalką. Zapis obsesji tworzenia* – godz. 18.00

Prowadzenie: prof. Cezary Zalewski

Monika Mostowik, krakowianka, socjolożka, autorka zbioru opowiadań i dwóch tomów poetyckich. Kolekcjonerka i fotografka kolekcjonerskich lalek bjd. Współorganizatorka trzech wystaw lalek w Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha. Jej najnowsza książka traktuje o poszukiwaniu siebie, o definiowaniu tożsamości i o niezależności.

30 stycznia

Wręczenie Nagrody Krakowska Książka Miesiąca Stycznia

– godz. 18.00

Dominika Słowik – *Zimowla*

Prowadzenie: Marcin Wilk

Dominika Słowik ukończyła filologię hiszpańską. *Zimowla* jest jej drugą powieścią po *Atlas: Doppelgänger*. Frapująca książka przedstawiająca historię o pamiętaniu, przynależności do miejsca i współistnieniu w danej społeczności.

**OFERTA KULTURALNO-EDUKACYJNA
FILII BIBLIOTEKI KRAKÓW**

2 stycznia

„Zbieramy zakrętki”

– 2–31 stycznia, w godzinach otwarcia biblioteki

Filia nr 21, ul. Królewska 59, tel. 797-301-021

Filia nr 21 jest oficjalnym punktem zbiórki plastikowych zakrętek dla Fundacji Bez Tajemnic. Głównymi celami akcji są: bezinteresowna pomoc niepełnosprawnym dzieciom, podnoszenie świadomości ekologicznej oraz zbiórka surowców wtórnych.

„Konsultacje dla maturzystów”

– 2–31 stycznia, w godzinach otwarcia biblioteki

Filia nr 21, Wypożyczalnia dla Młodzieży, ul. Królewska 59, tel. 797-301-023

Spotkania przedmaturalne przygotowujące uczniów do egzaminu dojrzałości: pomoc w wyborze tekstów i opracowań literatury, porady, jak pracować z tekstem, tworzenie bibliografii.

„Pod niebem Krakowa” – wernisaż wystawy – godz. 16.30

Filia nr 21, Wypożyczalnia dla Dorosłych, ul. Królewska 59, tel. 797-301-021

Spotkanie z twórcami wystawy, podopiecznymi Fundacji Sztuki Osób Niepełnosprawnych, która powstała w Krakowie w 1991 roku. Wyszukuje i promuje twór-

ców (zarówno amatorów, jak i profesjonalistów, dzieci i dorosłych) bez względu na rodzaj schorzeń i wynikających stąd niepełnosprawności. Prowadzi rozmaite formy działalności. Jedną z nich jest Galeria Sztuki Stańczyk, otwarta wiosną 1999 roku.

Przedstawienie noworoczne podopiecznych Fundacji Sztuki Osób Niepełnosprawnych – godz. 17.00

Filia nr 21 (Czytelnia Naukowa), ul. Królewska 59, tel. 797-301-021
Reżyserem noworocznego spektaklu jest aktorka Teatru Ludowego – Renata Nowicka. W skład grupy wchodzi podopieczni Fundacji – zarówno osoby niepełnosprawne, jak i seniorzy. Teatr Stańczyk Fundacji Sztuki Osób Niepełnosprawnych był wielokrotnie nagradzany, m.in. na Wiosennych Konfrontacjach Poetycko-Muzycznych i Diecezjalnym Przeglądzie Amatorskich Zespołów Teatru Religijnego 2006. Brał udział w II Międzynarodowym Integracyjnym Teatralnym Festiwalu.

4 stycznia

„Planszowisko” – w godz. 9.00–14.00
Filia nr 45 (Czytelnia i Wypożyczalnia Popularnonaukowa), tel. 797-024-019

Rozgrywki gier planszowych dla młodzieży i dorosłych. Uczestnicy rywalizować będą m.in. w grach: *Dixit, Gra o tron, Cyklady, Splendor*.

7 stycznia

„Z depresji na szczyt, czyli w Jordanii z geologiem” – godz. 18.00
Filia nr 21 (Czytelnia Naukowa), ul. Królewska 59, tel. 797-301-022

Slajdowisko prowadzone przez Jacka Płonczyńskiego, geologa, kartografa, przewodnika tatrzańskiego i międzynarodowego przewodnika górskiego, podróżnika, prezesa Krakowskiego Klubu Przewodników Turystyki Górskiej PTTK. Zajmuje się animacją kultury turystyki górskiej, popularyzuje góry i podróżowanie, prowadząc prelekcje oraz prezentując fotorelacje. Publikuje artykuły o tematyce górskiej w czasopiśmie *Maćkowa Perć*. Podczas spotkania opowie o Jordanii oraz zaprezentuje zdjęcia z podróży.

8 stycznia

„Franciszek Xawery hrabia Pusłowski – literat” – godz. 11.00
Filia nr 54, os. Młodości 8, tel. 12 644-13-22

Głośne czytanie dla dorosłych. Uczestnicy spotkania wysłuchają fragmentów książki Andrzeja Chwalby pt. *Ostatni salon PRL. Rzecz o Franciszku Xawerym hrabim Pusłowskim*.

„Nasze ulubione książeczki” – godz. 17.00
Filia nr 48, os. Boh. Września 26, tel. 12 645-95-27

Styczeniowe spotkanie w cyklu *Głośne czytanie na czarowanym dywanie* poświęcone zostanie ulubionym książkom. Przewidziano zabawy ruchowe i zajęcia plastyczne. Spotkanie adresowane do dzieci w wieku 4–6 lat. Zapisy i informacje w bibliotece.

9 stycznia

„Wokół choinki” – godz. 10.00
Filia nr 20 (Oddział dla dzieci), ul. Opolska 37, tel. 797-301-027

Zajęcia dla najmłodszych czytelników nt. zwyczajów świątecznych związanych z drzewkiem bożonarodzeniowym. Głośne czytanie wiersza Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego *Kto wymyślił choinkę?* oraz wykonanie ilustracji do przeczytanego tekstu. Prace umieszczone zostaną na wystawie poświęconej poecie z okazji 115. rocznicy urodzin.

„Biblioteka jest super” – godz. 10.00
Filia nr 49, os. Tysiąclecia 42, tel. 12 648-50-69
Zajęcia kreatywne adresowane do młodszych dzieci.

„Katalonia 2019” – wernisaż wystawy Jerzego Pulchnego – godz. 18.00
Filia nr 21 (Czytelnia Naukowa), ul. Królewska 59, tel. 797-301-022

Jerzy Pulchny jest zdobywcą wielu nagród i wyróżnień w konkursach plastycznych. Prace artysty znajdują się w zbiorach prywatnych zarówno w Polsce, jak i w innych krajach Europy, a także Azji, Ameryki i Australii.

10 stycznia

„Ach ten kłopot!” – godz. 10.00
Filia nr 3, Plac Jana Nowaka-Jeziorańskiego 3, tel. 12 618-91-81
Jak poradzić sobie z kłopotem? Spróbujemy odpowiedzieć na to pytanie z pomocą książki *Kłopot* Iwony Chmielewskiej. Spotkanie dla dzieci 5–6 lat. Zapisy i informacje w bibliotece.

Polecamy dzieciom

Kum, kum, kum, rade, rade, rade

Berta, jak każda szanująca się żaba, marzy o tym, żeby śpiewać w żabim chórze. Przynajmniej tak jej się wydaje. Dlatego, kiedy przychodzi dzień wielkiego kastingu, postanawia spróbować swoich sił. W kolejce spotyka swoją przyjaciółkę Lucy, która z powodu niewielkich rozmiarów nie otrzymuje nawet szansy, aby zaprezentować swoje umiejętności. Co innego Berta – wielka i okazała – zachwyca swoim wyglądem dyrygenta Amadeusza. Jednak gdy tylko otwiera usta, okazuje się, że potwornie fałszuje – nikt nie jest w stanie słuchać jej kumkania.

Po przesłuchaniu obie żabki są bardzo smutne i rozczarowane. Udaje im się jednak wymyślić pewien plan, który pozwoli osiągnąć upragniony cel i niespodziewanie doprowadzi do nieoczekiwanej odkrycia...

Luca Focroulle i Annicka Masson stworzyli uroczą i zabawną historię o spełnianiu marzeń, wytrwałości, od-

krywaniu swojej własnej, życiowej drogi, i o tym, że warto być sobą.

Berta i żabi chór to książka, której dodatkowym atutem są piękne ilustracje, stanowiące idealne dopełnienie treści i sprawiające, że chce się ją oglądać bez końca. Z czystym sumieniem polecam tę pozycję – nie tylko dzieciom.

Anna Ochekowska-Olczak

foto: A. Ochekowska-Olczak

Focroulle L., Masson A., *Berta i żabi chór*, Ożarów Mazowiecki: Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Handlowe Arti, 2019.

Niedźwiedź w wielkim mieście

Pewnego dnia mały miś znalazł na polanie pianino. Przypadkiem dotknął pazurkami klawiszy, instrument wydał głośny dźwięk, a miś uciekł w popłochu. Ten dziwny przedmiot przyciągał go jednak i fascynował, bohater wrócił następnego dnia na polanę, wracał codziennie i oswajał się z pianinem, a potem zaczął na nim grać. Z biegiem czasu niedźwiedek wygrywał coraz piękniejsze dźwięki i odkrył, że gdy gra, czuje się szczęśliwy. Wkrótce inne niedźwiedzie każdego wieczoru przychodziły posłuchać cudownych melodii. Gdy miś dorósł, postanowił opuścić las, chciał odkryć świat, grać jeszcze piękniejsze melodie na najwspanialszych pianinach dla wielu słuchaczy. I tak się stało, zdobył świat i serca ludzi, grał koncerty na największych scenach, nagrywał płyty, udzielał wywiadów, zdobywał nagrody, wszyscy go podziwiali! Było dokładnie tak, jak sobie wymarzył, po jakimś czasie zaczął jednak czuć się nieszczęśliwy, tęsknił za domem i bliskimi, postanowił wrócić do lasu. Nie mógł się doczekać, kiedy spotka się z przyjaciółmi i opowie im, co przeżył w wielkim mieście. Na polanie nie zastał jednak nikogo, nie było też pianina, zrobiło mu się przykro, był przekonany, że inne misie obraziły się na niego, że ich opuścił. Wkrótce niedźwiedź przekonał się, że wierni przyjaciele czekali na niego, a pianino schowali bezpiecznie w głębi lasu, w cieniu drzew, które przystroili wycinkami z gazet na temat sławnego kolegi i jego płytami. Niedźwiedź zasiadł do pianina i zagrał koncert dla najważniejszej publiczności na świecie.

foto: M. Twardowska-Hadyniak

Niedźwiedź i pianino to debiut Davida Litchfielda, który jest autorem tekstu i ilustracji. Jest to bardzo piękna i wzruszająca opowieść o spełnianiu marzeń, które z jednej strony przynoszą radość i spełnienie, a z drugiej wymagają pewnych wyrzeczeń. Opowieść o tym, że świat zawsze stoi przed nami otworem i jeśli tylko chcemy, możemy przeżyć wiele przygód, poznać smak sławy, ale to co najcenniejsze – miłość, przyjaźń i prawdziwa życzliwość – pozostaje niezmienna w naszych korzeniach, w naszym domu, w naszym sercu.

Książka została nagrodzona w 2016 roku Waterstone's Children's Book Prize w kategorii najlepsze ilustracje. Ciepłe, kolorowe obrazki pięknie ilustrują warstwę emocjonalną tekstu, a ich dynamika ukazuje życie wielkiego miasta i przygody umuzykalnionego niedźwiadka.

Maria Twardowska-Hadyniak

Litchfield D., *Niedźwiedź i pianino*, Warszawa: Zielona Sowa, 2019.

Sonda: o książce i bibliotece

Odkąd pamiętam, zawsze mam przy sobie książkę – do czytania, oglądania, podziwiania i zastanowienia. Moja domowa biblioteka jest największym zmartwieniem przy każdej przeprowadzce przez ogromną ilość woluminów, ich ciężar, ale przede wszystkim przez obawę o każdą, nawet najmniejszą książeczkę. Z braku miejsca na kolejne tomy coraz częściej wybieram e-booki i wizytę w bibliotece – miejscu spotkań osób, które podobnie jak ja nie wyobrażają sobie życia bez książek.

Dorota Ogonowska

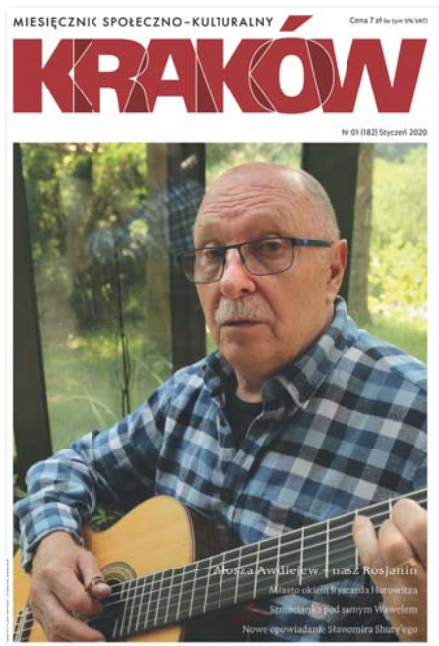
Całe moje zawodowe życie jest związane z książką. Jestem absolwentką krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych, moją pracą dyplomową była książka; od ponad 30 lat pracuję w Pracowni Projektowania Książki na Wydziale Grafiki ASP, a teraz nią kieruję.

Projektowanie książek to złożony proces, podporządkowany przekazaniu i utrwaleniu treści przez znalezienie odpowiedniej formy typograficznej i graficznej. Projektant decyduje o wielkości – formacie tomu, wybiera kroje pism, tworzy ilustracje, komponuje okładkę i obwolotę. Stara się harmonijnie połączyć wszystkie elementy wizualne, by forma książki była przyjazna w percepcji, atrakcyjna dla czytelnika. Aby została w naszej pamięci, w domowej bibliotece na długie lata. Warto sięgając po ulubioną książkę, nie tylko w świątecznym czasie, poznać nazwisko projektanta. Miłej lektury i do zobaczenia w bibliotece!

dr hab. Dorota Ogonowska, ASP Kraków

WCZYTAJ SIĘ!

Zapraszamy do prenumeraty „Krakowa” w roku 2020

Kontakt: redakcja@biblioteka.krakow.pl

tel. 12 618-91-20, 661-22-82-82

www.miesiecznikkrakow.pl

Wpłaty: 24 1020 2892 0000 5102 0677 8528

„Gramy w planszowe!” – godz. 17.00

Filia nr 48, os. Boh. Września 26, tel. 12 645-95-27

W czasie spotkania dzieci w wieku około 6 lat zagrają w popularne gry planszowe. Zapisy i informacje w bibliotece.

11 stycznia

„Zbigniew Osenkowski. Ekslibrisy” – wernisaż wystawy

– godz. 11.00

Filia nr 3, Plac Jana Nowaka-Jeziorańskiego 3, tel. 12 618-91-81

Zbigniew Osenkowski należy do najwybitniejszych polskich, współczesnych twórców ekslibrisu. Związany z Krakowską Galerią Ekslibrisu, wszechstronny artysta o szerokiej gamie zainteresowań. Jest mistrzem śmiałej, ale oszczędnej kreski i skrótu rysunkowego.

13 stycznia

„Co czytamy bałwanowi?”

– 13–17 stycznia w godzinach otwarcia biblioteki

Filia nr 3, Plac Jana Nowaka-Jeziorańskiego 3, tel. 12 618-91-81

Zimowy nastrój zapanował również w bibliotece – zamieszkał u nas Bałwan. Przyjdź i zaproponuj mu zimową lekturę oraz pomóż mu odnaleźć wszystkie guziki.

14 stycznia

„Czas zatrzymany książką – rozmowy przy herbacie” – godz. 11.00

Filia nr 43, ul. gen. Jasińskiego 32, tel. 797-024-002

Spotkanie dyskusyjne seniorów poświęcone najpiękniejszym książkom młodości.

„O szczęściu, z którego tak trudno zrezygnować” – spotkanie DKK

– godz. 16.00

Filia nr 2, ul. Krakowska 29, tel. 12 422-92-43

Styczeniowe spotkanie Dyskusyjnego Klubu Książki poświęcone zostanie pojęciu ludzkiego szczęścia. Czym ono jest? Dlaczego tak rozpaczliwie próbujemy je osiągnąć? Jak wiele złego może wyrządzić pogoń za szczęściem, z którego nie jesteśmy w stanie zrezygnować? Na te oraz wiele innych pytań klubowicze poszukują odpowiedzi w książce *Światło między oceanami* M.L. Stedman.

15 stycznia

„O Babci i Dziadku słów kilka” – w godz. 17.00–18.00

Filia nr 8, ul. Brodowicza 1, tel. 12 412-49-55

Z okazji Dnia Babci i Dnia Dziadka najmłodszym czytelnikom zostaną przeczytane wesołe i zabawne opowiadania z książek Raquela Diaz Reguera *Babcie od A do Z* i *Dziadkowie od A do Z*. Dzieci poznają różne typy babć i dziadków, jak np. Babcia-Bajarka, Babcia-Podróżniczka, Babcia-Zapominalska, Dziadek-Superbohater, Dziadek-Usypiacz, Dziadek-Dasz radę i inne. Uczestnicy obejrzą ilustracje do opowiadań, a następnie wykonają portret babci lub dziadka.

„Jestem kreską – pobaw się ze mną” – godz. 17.00

Filia nr 49, os. Tysiąclecia 42, tel. 12 648-50-69

Warsztaty czytelnicze inspirowane książką Anny Jankowskiej *Jestem kreską. Pobaw się ze mną*.

„Karnawał Cecylki Knedelek” – Klub Słuchającego Malucha

– godz. 17.00

Filia nr 56 (Oddział dla Dzieci i Młodzieży), os. Zgody 7,

tel. 12 642-16-43

Spotkanie w ramach Klubu Słuchającego Malucha adresowane do rodziców oraz dzieci do 6 lat. W programie wspólne czytanie fragmentów książki o Cecylce Knedelek i jej przygotowaniach do karnawału. Na zakończenie zajęć zabawa karnawałowa, do której uczestnicy, w trakcie zajęć, przygotują maski i stroje.

16 stycznia

„Kolędniczy w Wojtusiowej izbie” – godz. 10.00

Filia nr 8, ul. Brodowicza 1, tel. 12 412-49-55

Warsztaty etnograficzne dla dzieci prowadzone przez Krystynę Reinfuss-Janusz. W czasie warsztatów zostanie przedstawiona prezentacja ukazująca izbę krakowską, do której zostaną zaproszeni kolędniczy. Na zakończenie spotkania dzieci pokolorują okolicznościowe obrazki.

„Portret dwóch tożsamości” – godz. 15.00

Filia nr 20 (Oddział dla Dorosłych), ul. Opolska 37, tel. 797-301-026

Dyskusja wokół książki Moniki Sznajderman *Falszerze pieprzu: historia rodzinna*, będącej osobistą relacją reporterską z wydarzeń na świecie.

17 stycznia

„Twórczość i cierpienie, czyli o życiu i twórczości Fridy Kahlo”
– godz. 10.30

Filia nr 45 (Czytelnia i Wypożyczalnia Popularnonaukowa),
tel. 797-024-019

Multimedialna opowieść o życiu i twórczości Fridy Kahlo, meksykańskiej malarzki, przygotowana i prowadzona przez Krystynę Maśnik.

„Maski karnawałowe” – godz. 17.00

Filia nr 48, os. Boh. Września 26, tel. 12 645-95-27

Zajęcia plastyczne dla dzieci, podczas których wykonają kolorowe maski techniką kolażu. Zapisy i informacje w bibliotece.

„Cztery pory roku” – wernisaż wystawy Jacka Ożoga – godz. 19.00

Filia nr 35, ul. Chałubińskiego 47, tel. 797-024-005

Wernisaż wystawy malarstwa Jacka Ożoga. Autor, zafascynowany pięknem przyrody i zachodzącymi w niej zmianami, kreuje jej różnorodną wizję w swoich pracach.

18 stycznia

„Romulus Wielki” – godz. 10.00

Filia nr 45 (Czytelnia i Wypożyczalnia Popularnonaukowa),
tel. 797-024-019

Archiwalne nagranie spektaklu Narodowego Starego Teatru im. Heleny Modrzejewskiej na podst. dramatu Friedricha Dürrenmatta w reżyserii Giovaniego Pampiglione. Spotkanie dla seniorów organizowane w ramach cyklu *Teatr w bibliotece*.

21 stycznia

„Frida Kahlo – twórczość i cierpienie” – godz. 11.00

Filia nr 43, ul. gen. Jasińskiego 32, tel. 797-024-002

Multimedialna opowieść o życiu i twórczości Fridy Kahlo – meksykańskiej malarzki, przygotowana i wygłoszona przez Krystynę Maśnik.

„Indochiny” – godz. 18.00

Filia nr 21 (Czytelnia Naukowa), ul. Królewska 59, tel. 797-301-022

Wykład dr Krystyny Słoczyńskiej, połączony ze slajdowiskiem, poświęcony podróży po Indochinach. Zaprezentowane zostaną zdjęcia dokumentujące przygody podróżniczek na południowo-wschodnim krańcu Azji.

„Wiersze przy Alejach Trzech Wieszców – E jak erotyka, czyli słodkie dreszcze” – godz. 19.00

Filia nr 22, ul. Sienkiewicza 2, tel. 797-301-004

Współcześni krakowscy poeci zaprezentują swoje wiersze nawiązujące do tradycji poezji miłosnej, jak i do toposu miłości w filozofii i sztuce. Prowadzenie i słowo wstępne Marta Półtorak.

22 stycznia

„Pan Paluszek autorstwa Kingi Grabowskiej-Bednarz”

– godz. 12.00

Filia nr 48, os. Boh. Września 26, tel. 12 645-95-27

Spotkanie w ramach Dyskusyjnego Klubu Książki dla dzieci. Po zapoznaniu się z bohaterem książki Panem Paluszkiem odbędzie się rozmowa na temat sytuacji z życia codziennego. Dzieci przygotowują prace plastyczne dla babć i dziadków. Informacje i zapisy w bibliotece.

„O Babci i Dziadku słów kilka” – w godz. 17.00–18.00

Filia nr 8, ul. Brodowicza 1, tel. 12 412-49-55

Z okazji Dnia Babci i Dnia Dziadka najmłodszym czytelnikom zostaną przeczytane wesołe i zabawne opowiadania z książek Raquela Diaz Reguera *Babcie od A do Z* i *Dziadkowie od A do Z*. Dzieci poznają różne typy babć i dziadków, jak np. Babcia-Bajarka, Babcia-Podróżniczka, Babcia-Zapominalska, Dziadek-Superbohater, Dziadek-Usypiacz, Dziadek-Dasz radę i inne. Uczestnicy obejrzą ilustracje do opowiadań, a następnie wykonają portret babci lub dziadka.

„Środek motka – zaczytany anioł” – godz. 17.00

Filia nr 56 (Oddział dla Dorosłych), os. Zgody 7, tel. 12 644-40-72

Zajęcia dla seniorów, miłośników rękodziela, podczas których uczestnicy wykonają anioła. Wstępem do pracy będzie prezentacja książek z motywami aniołów.

„Peron Literacki – warsztaty literackie” – godz. 17.00

Filia nr 3, Plac Jana Nowaka – Jeziorańskiego 3, tel. 12 618-91-81

Peron Literacki to cykl miniwarsztatów odbywających się w Filii nr 3 Biblioteki Kraków. Każdy może podzielić się swoimi tekstami, szlifować warsztat i rozmawiać o literaturze. Zwieńczeniem warsztatów będzie wspólny wieczór autorski

Polecamy młodzieży

Nastoletnie dylematy

Złudzenia. Pozwalają utrzymać się na powierzchni.

(Bachor)

Katarzyna Ryrych to pisarka, której twórczość zapewne wiele osób już zna i ceni. To autorka posiadająca niezwykle dar pisania niekoloryzowanych książek dla młodzieży. Jej powieści czyta się jednym tchem, bohaterowie są żywi, historie realistyczne, a opisywany świat pozbawiony lukru. Tytułowy *Bachor* to czternastoletni Arek, którego matka samotnie wychowuje do czasu, kiedy w jej życiu pojawia się nowa miłość. Wtedy syn schodzi na drugi plan, zaczyna zawadzać, staje się zbędnym balastem. Początkowo chłopak próbuje zaskarbić sobie względy nowego partnera matki, ale ten ani myśli stać się zastępczym tatusiem dla chłopaka, nazywa go wręcz bachorem i na każdym kroku próbuje dokuczyć. Nie bez znaczenia pozostaje również to, że ojczym ma ogromny wpływ na matkę Arka, która coraz bardziej oddala się od syna. Sfrustrowany nastolatek wpada więc na pomysł odszukania swojego biologicznego ojca. W jaki sposób tego dokona i z jakim skutkiem? Zachęcam do przeczytania powieści.

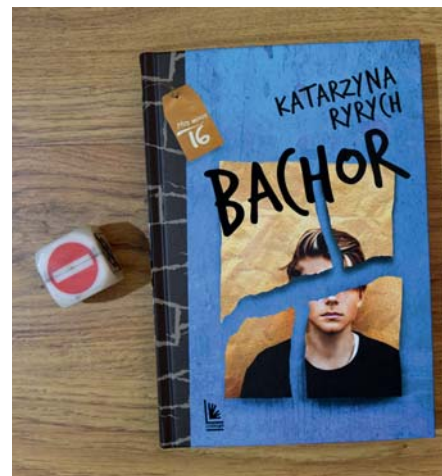

foto. M. Koźma

Bachor to mocna książka dla młodych ludzi o tym, że najgorsza jest samotność wśród bliskich osób oraz że każdy nastolatek, zbuntowany czy nie, potrzebuje przede wszystkim ciepła, akceptacji, bliskości, a nie najdroższych ciuchów czy gadżetów. Polecam!

Małgorzata Koźma

Ryrych K., *Bachor*, Łódź: Wydawnictwo Literatura, 2019.

Polecamy dorosłym

W głąb duszy i ponad horyzont

Jakub Małecki to w moim odczuciu jeden z najznakomitszych, współczesnych, polskich autorów. Jego proza pisana jest pięknym językiem i zawsze mnie wzrusza – czasem nawet do łez.

Tak było z najnowszą książką pt. *Horyzont*, którą uważam za absolutnie najlepszą, jaką przeczytałam w tym roku.

Jest to historia Mańka – sapers, weterana wojny w Afganistanie, oraz Zuzy – dziewczyny, która postanowiła wyprowadzić się z rodzinnego domu i żyć na własny rachunek. Później wydaje się, że nic ich nie łączy, są tylko sąsiadami. Oboje jednak uczą się funkcjonowania w zupełnie nowej dla siebie rzeczywistości. Mają też własne (mniejsze lub większe) demony, z którymi starają się uporać – on „przywiózł” z wojny obrazy brutalnego świata i PTSD, ona wylała się w rodzinny sekret i próbuje rozwiązać zagadkę sprzed lat. Żyją obok siebie, samotni i zagubieni do czasu, aż odkrywają, że mogą być dla siebie wsparciem.

Jakub Małecki w opowiedzianej historii poruszył bardzo trudny i ważny temat żołnierskiego życia „potem”. Egzystencji pełnej bólu, pustki, bez-

silności, marazmu oraz depresji, która może skończyć się samobójstwem. Dbając o realizm i dosadność zrobił to jednak z ogromnym wyczuciem.

W postaciach głównych bohaterów możemy znaleźć cząstkę każdego z nas, bo to zmuszająca do refleksji opowieść o odwadze, zdradzie, przyjaźni, śmierci, cierpliwości, rodzinie, poszukiwaniu siebie we współczesnym świecie i o tym, że czasem warto wyjrzeć poza własny horyzont.

Anna Ochenkowska-Olczak

foto. A. Ochenkowska-Olczak

Małecki J., *Horyzont*, Kraków: Wydawnictwo SQN, 2019.

O wojnie dla dzieci

Książka Andrzeja Perepeczki *Jędrus chłopak ze Lwowa* wydana została w serii *Wojny dorosłych – historie dzieci*. Seria przybliży w przystępny i zrozumiały dla dziecka sposób temat wojny. W cyklu ukazało się mnóstwo ciekawych i interesujących pozycji, w których znane postaci opowiadają o swoich wojennych losach i latach dzieciństwa. Taki też charakter ma prezentowana powieść.

Główny bohater, Andrzej, zwany Jędrkiem, urodził się we Lwowie w 1930 roku, kiedy miasto było jeszcze częścią Polski. Dzięki spacerom z dziadkiem Frankiem po cmentarzu Orłąt Lwowskich i jego opowieściom chłopiec poznaje historię Polski od rozbiorów aż po wyzwolenie kraju przez Marszałka Piłsudskiego. Jędrzek bardzo lubi te spacerki, jednakże kiedy ma 6 lat, wraz z rodzicami (jego ojciec jest wojskowym) musi przeprowadzić się ze Lwowa do Modlina. Tam ze starszą o rok siostrą Krysią zostają zapisani do szkoły powszechnej. I tak mijają kolejne lata. W czerwcu 1939 roku Jędrzek kończy trzecią klasę i wyrusza na wakacje. Po powrocie do Modlina już nic nie jest takie samo. Wybuch II wojna światowa. Wojenna zawierucha zmusza rodzinę Jędrka do opuszczenia domu. W ten oto sposób rozpoczyna się ich trwająca lata tułaczka, której początkiem jest wyjazd na Lubelszczyznę. Później rodzina przeprowadza się do Warszawy, by końcówkę wojny spędzić w Radomsku. Nastąpiły ciężkie czasy, jednakże matka Jędrka dba o to, by niczego nie brakowało jemu i jego siostrze. Mimo trudnej sytuacji chłopiec każde wakacje spędza poza domem, w trakcie jednych z nich

wolny czas poświęca czytaniu książek Jacka Londona i postanawia zostać marynarzem. Zachęcam do zapoznania się z dalszymi wojennymi losami Jędrka, gdyż jest to fascynująca historia, ukazująca trudy życia codziennego w okupowanej wówczas Polsce, widziana oczami dziecka.

Andrzej Perepeczko ukończył Szkołę Morską w Gdyni i został, tak jak sobie wymarzył, marynarzem, później wykładowcą i pisarzem. Wydał kilkadziesiąt książek dla dorosłych i dzieci, których tematyką było morze i dalekie podróże. Mimo ciężkiego dzieciństwa, które przypadło na trudne czasy II wojny światowej, spełnił swoje marzenia.

Anna Jędrzejowska

Perepeczko A., *Jędrus chłopak ze Lwowa*, Łódź: Wydawnictwo Literatura, 2019.

Finał konkursu na Wawelu

Konkurs literacki na gazetę okolicznościową z pobytu Stanisława Augusta Poniatowskiego w Krakowie w czerwcu 1787 roku ogłoszony został 1 września 2019 r. przez Dział Oświatowy Zamku Królewskiego na Wawelu i Bibliotekę Kraków. W konkursie wzięło udział 56 uczniów, którzy nadesłali łącznie 23 prace konkursowe. Treść gazety miały stanowić opisy wybranych wydarzeń z dwutygodniowego pobytu króla Stanisława Augusta Poniatowskiego w Krakowie, relacjonowane językiem współczesnego dziennikarstwa. Na łamach gazet nadesłanych na konkurs poruszano tematykę związaną z bieżącymi wydarzeniami 1787 roku w Polsce i na świecie, prezentowano obowiązujące trendy w modzie, przepisy kulinarne, pojawiały się reklamy. Całości dopełniły ryciny i fotografie. Miłośnicy zagadek i krzyżówek też mogli znaleźć coś dla siebie. Jury pod znakomitym przewodnictwem Beaty Ostrowskiej postanowiło nagrodzić i wyróżnić w sumie dziewięć prac w dwóch kategoriach wiekowych. Nazwiska laureatów opublikowano na stronach internetowych Zamku Królewskiego na Wawelu i Biblioteki Kraków. Uroczyste wręczenie nagród miało miejsce 19 grudnia 2019 r. na Wawelu.

Anna Grychowska

w Salonie Literackim Biblioteki Kraków. Prowadzenie: Jadwiga Malina i Michał Piętniewicz.

23 stycznia

„Zimowe pejzaże...” – godz. 10.00

Filia nr 20 (Oddział dla Dzieci), ul. Opolska 37, tel. 797-301-027

Zajęcia dla dzieci, na których zaprezentowane zostaną albumy malarskie i fotograficzne przedstawiające tematykę zimową. Będzie możliwość wykonania pracy plastycznej.

„Dzień Babci i Dzień Dziadka” – godz. 12.00

Filia nr 16, ul. Radzikowskiego 29, tel. 797-301-005

Głośne czytanie książek *Babcie od A do Z* oraz *Dziadkowie od A do Z* R.D. Reguera połączone z wykonaniem pracy plastycznej oraz rozwiązywaniem zagadek i rebusów.

„Przedział dla Pań – Anita Nair” – godz. 17.00

Filia nr 48, os. Boh. Września 26, tel. 12 645-95-27

Spotkanie w ramach Dyskusyjnego Klubu Książki dla dorosłych. Omówiona zostanie bestsellerowa książka indyjskiej pisarki, opisująca losy samotnej kobiety, która postanawia uciec od tradycji bramińskiej rodziny i wyrusza w podróż po świecie, w czasie której poznaje mnóstwo nowych ludzi, wysłuchuje ich opowieści o życiu. Podróż staje się dla bohaterki symboliczną wyprawą w poszukiwaniu własnej tożsamości i wolności. Zapisy i informacje w bibliotece.

„Niszcząca miłość” – godz. 18.00

Filia nr 21 (Czytelnia Naukowa), ul. Królewska 59, tel. 797-301-022

Spotkanie z redaktorem Kazimierzem Kyrzem Jr., a także publicystą, autorem kryminałów, horrorów i literatury fantastycznej. Jego publikacje tłumaczone są na angielski, rosyjski, czeski i słowacki. Opublikował między innymi: zbiory opowiadań *Femme fatale* i *Okruchy mroku* oraz powieści *Podwójna pętla*, *Dziewczyny, które miał na myśli* i *Chłopcy, których kochano za mocno*. Wiosną przyszłego roku ukáže się jego kolejny thriller – *Kobiety, które nienawidzą*. Spotkanie poprowadzi Kinga Kozera.

AKCJA ZIMA W BIBLIOTECE KRAKÓW

27 stycznia

„Ferie po krakosku” – w godzinach otwarcia biblioteki

Filia nr 9, ul. Dobrego Pasterza 6, tel. 12 411-04-00

Wszystkie dzieci powyżej 7. roku życia, które odwiedzą bibliotekę, wezmą udział w zabawie składającej się z trzech części. Każda z nich to jedno lub kilka zadań. Będzie można wykonać je tylko w określony dzień tygodnia i tylko raz (część I w poniedziałek, II – w środę i III – w piątek). Szczegółowe zasady zabawy dostępne w Filii nr 9.

„Gry planszowe, które bawią i uczą” – godz. 17.00

Filia nr 56 (Oddział dla Dzieci i Młodzieży), os. Zgody 7,

tel. 12 642-16-43

Czytelnicy zapoznają się z grami planszowymi, dzięki którym poznają nietypowy Kraków oraz historię odkryć i wynalazków.

28 stycznia

„Cudaki – warsztaty masek” – godz. 11.00

Filia nr 26, ul. Komorowskiego 11, tel. 797-301-003

Warsztaty plastyczne dla dzieci w wieku 6–12 lat. Na zajęcia należy przynieść duże pudełko lub nieduży karton, pióra, muszle, pasmanterię, klej Magic, nożyczki.

„Kosz z żonkilami” – godz. 11.00

Filia nr 43, ul. gen. Jasińskiego 32, tel. 797-024-002

Zajęcia dla seniorów odbywające się w ramach cyklu *Moje dzieła – moją radością*. Podczas zajęć uczestnicy nabędą umiejętność tworzenia kwiatów z bibuły i krepiny.

„Miód – prozdrowotnie” – godz. 16.30

Filia nr 54, os. Młodości 8, tel. 12 644-13-22

Spotkanie adresowane do seniorów. Władysława Ada Czula wygłosi prelekcję na temat leczniczych właściwości miodu i jego odmianach.

„Karnawał w Wenecji” – godz. 17.00

Filia nr 56 (Oddział dla Dzieci i Młodzieży), os. Zgody 7,

tel. 12 642-16-43

Uczestnicy poznają krótką historię karnawału w Wenecji i wykonają maski karnawałowe przy użyciu cekinów, piórek, kolorowych wstążek.

29 stycznia

„Ferie po krakosku” – w godzinach otwarcia biblioteki

Filia nr 9, ul. Dobrego Pasterza 6, tel. 12 411-04-00

Wszystkie dzieci powyżej 7. roku życia, które odwiedzą bibliotekę, wezmą udział w zabawie składającej się z trzech części. Każda z nich to jedno lub kilka zadań. Będzie można wykonać je tylko w określony dzień tygodnia i tylko raz (część I w poniedziałek, II – w środę i III – w piątek). Szczegółowe zasady zabawy dostępne w Filii nr 9.

„Warsztaty marynistyczne” – godz. 17.00

Filia nr 26, ul. Komorowskiego 11, tel. 797-301-003

Warsztaty węzłów marynarskich, projektowanie własnej flagi pirackiej, gry i zabawy marynistyczne poprowadzi Monika Puchalska, pedagog zajęć pozaszkolnych, jachtowy sternik morski, aktywny żeglarz z Krakowskiej Fundacji Żeglarstwa, Sportu i Turystyki HALS. Zajęcia dla dzieci w wieku 6–12 lat.

„Pudełeczka i puzderka. Origami dla dużych i małych” – godz. 17.00

Filia nr 56 (Oddział dla Dzieci i Młodzieży), os. Zgody 7,

tel. 12 642-16-43

Spotkanie dla czytelników powyżej 9 lat. Instruktorzy origami będą uczyć składania z papieru modeli pudełek na różne drobiazgi. Zapewniamy materiały. Wstęp wolny – zapisy w bibliotece.

30 stycznia

„Gramy w Dixit!” – godz. 11.00

Filia nr 48, os. Boh. Września 26, tel. 12 645-95-27

Spotkanie dla fanów gry Dixit, podczas którego odbędą się rozgrywki w popularną grę. Zapraszamy młodzież od 8 do 100 lat. Zapisy i informacje w bibliotece.

„Zimowe czytanie” – godz. 12.00

Filia nr 16, ul. Radzikowskiego 29, tel. 797-301-005

Głośne czytanie książek o tematyce zimowej połączone z wykonaniem pracy plastycznej oraz zabawami ruchowymi.

„Przedmiot – cichy świadek przeszłości” – finał wystawy

– godz. 15.00

Filia nr 20 (Oddział dla dorosłych), ul. Opolska 37, tel. 797-301-026

Finał wystawy malarskiej Moniki Dei, młodej artystki urodzonej w 1989 roku, absolwentki ASP w Krakowie.

„Gry planszowe w bibliotece” – w godz. 16.30–19.30

Filia nr 21 (Wypożyczalnia dla Młodzieży), ul. Królewska 59,

tel. 797-301-023

Spotkania dla miłośników gier planszowych. Dostępne gry: *Kod Krakowa, Jenga, Dobble, Bang! Gra kościanna, Jungle Speed, Dixit, Carcassone, Geniusz, Pociągi Europa, Kurze Wojny, Zemsta Lisów, Terra, 6. Bierze, Tik... Tak... Bum!*

Spotkanie zorganizowane w Czytelni Naukowej Filii nr 21.

31 stycznia

„Ferie po krakosku” – w godzinach otwarcia biblioteki

Filia nr 9, ul. Dobrego Pasterza 6, tel. 12 411-04-00

Wszystkie dzieci powyżej 7. roku życia, które odwiedzą bibliotekę, wezmą udział w zabawie składającej się z trzech części. Każda z nich to jedno lub kilka zadań. Będzie można wykonać je tylko w określony dzień tygodnia i tylko raz (część I w poniedziałek, II w środę i III w piątek). Szczegółowe zasady zabawy dostępne w Filii nr 9.

SPOTKANIA W KLUBIE DZIENNIKARZY POD GRUSZKĄ ul. Szczepańska 1

7 stycznia

Spotkanie Towarzystwa Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich – godz. 17.30.

Koncert kolęd. Wystąpi Jaga Wrońska z zespołem.

14 stycznia

Noworoczne spotkanie Krakowskiego Oddziału Związku Literatów Polskich połączone z prezentacją wierszy o tematyce świątecznej i promocją XII numeru pisma pt. *Literat Krakowski* – godz. 18.00

Polecamy gry

Na Zamku Smoków

Jeśli kiedykolwiek namiętnie kompletowaliście płytki *Mahjonga* w komputerowej wariacji tej klasycznej gry azjatyckiej, to *Zamek Smoków* wydany w Polsce przez Wydawnictwo Rebel jest zdecydowanie dla Was!

element losowości występuje w rozłożeniu płytek oraz początkowym układzie kamieni na planszy głównej, jaki wybierzemy dla danej rozgrywki, a twórcy gry zachęcają dodatkowo do kreatywności i tworzenia własnych

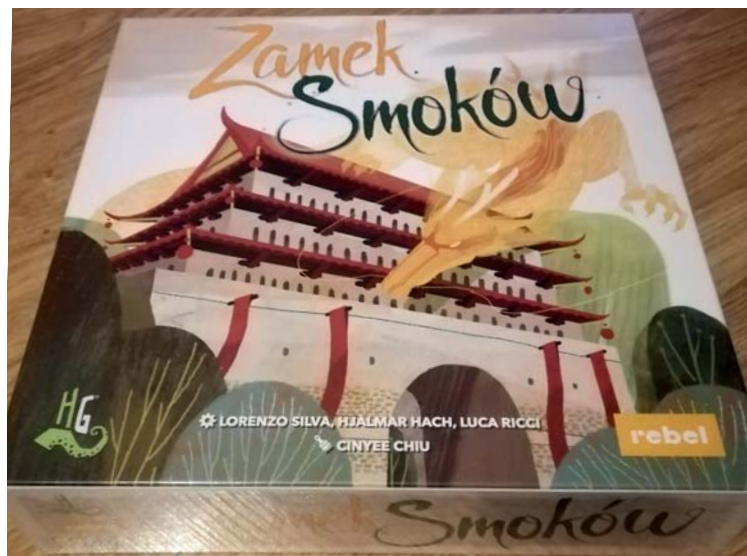

foto. A. Bolesławska

Spodoba się Wam również, jeśli po prostu lubicie gry logiczne. Nawiązuje do koncepcji kompletowania płytek, jaką znamy z *Mahjonga*, bo tutaj również jak w wersji komputerowej mamy w swoim ruchu zebrać dwie identyczne płytki, ale równocześnie kolejnym zadaniem staje się wybudowanie z nich własnego zamku.

Gra ma wiele wariantów. W wersji podstawowej skupiamy się tylko zbiieraniu i grupowaniu na swojej planszy płytek tego samego rodzaju, aby docelowo rozbudowywać kolejne kondygnacje własnego zamku. Po kilku rozgrywkach możemy wprowadzić też karty duchów i smoków, które rozbudowują grę o dodatkowe zasady pozyskiwania i układania płytek oraz zdobywania punktów. Dodatkowo

układów, dlatego nie ma dwóch takich samych partii. Zwłaszcza że po kilku rozgrywkach skupimy się już nie tylko na własnych posunięciach i budowie, ale też zaczniemy zwracać uwagę na to, co robią i planują pozostali gracze, bo może warto zmienić swoje plany, aby cenna płytka nie trafiła do ich zamku?

Krótką i przejrzystą instrukcją z przykładami pozwala szybko opanować podstawy, aby w kolejnych partiach eksperymentować z możliwościami, jakie daje gra. *Zamek Smoków* w podstawowym wariantcie nadaje się już do gry z 8-latkami. Gra jest ładnie ilustrowana, a płytki są dobrze wykonane, co dodatkowo umila zabawę.

Agnieszka Bolesławska

CZY JUŻ ZAPRENUMEROWAŁEŚ
CZAS LITERATURY?
NOWY NUMER JUŻ W MARCU!
NIE ZWLEKAJ!

KWARTALNIK
LITERACKI

BIBLIOTEKI KRAKÓW

CZAS
LITERATURY

www.czasliteratury.pl

Dolibuka dalsze dzieje, czyli bajka opowiedziana na 16 poduszkach

Czy widzieliście bajkę napisaną na poduszce? Istnieje książka obrazkowa przygotowana na poduszkach. *Senna bajka* o lancorońskim krasnoludku Dolibuku doczekała się kontynuacji. Autorką jest Dominika Zareba, a mistrzowski kształt plastyczny w technice ilustracji patchworkowej nadała jej artystka – Celina Kędziera. W grudniu ubiegłego roku w Filii nr 26 przy ul. Komorowskiego 1 odbyło się podwójne spotkanie autorskie i wernisaż wystawy pt. *Dolibuka dalsze dzieje*.

Każda poszewka opowiada kolejną scenkę, którą można odczytywać, delektując się szczegółami. Mistrzynie igły i maszyny do szycia zestawia bogactwo faktur, deseni materiałów i kolorów, wyczarowując fantastyczną opowieść. Efekt końcowy jest zachwycający. Zapraszam, przyjdźcie sobie poczytać bajkę z poduszki. Wiosenne przygody Dolibuka związane są z postacią lisa Fox Talbota, który nosi nazwisko na

część ojca fotografii a także poszukiwaniami zaginionych eksponatów muzeum w Lacock, bowiem ślad prowadzi do ruin lancorońskiego zamku. Na zlecenie anielskiej policji ściga międzynarodową szajkę złodziei dzieł sztuki i sztuki. Chodzi tutaj m.in. o fotografię z 1934 roku madame Matyldy

sylam do autorskich stron: *Dolibuk, lancoroński krasnoludek*, www.atitlan.pl, facebook.com/ekopodrozowanie, www.lomela.eu, na których znajdziecie wiele cennych informacji o bajce i twórczej działalności artystek.

Barbara Zajczkowska

15 stycznia

Promocja książki pt. *Żydowski samorząd ziemski w Koronie (XVII–XVIII wiek)*, którą opracowali i wstępem opatrzyli: Adam Kaźmierczyk i Przemysław Zarubin – godz. 18.00

W Instytucie Judaistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego zespół pod kierownictwem prof. dr. hab. Adama Kaźmierczyka realizuje projekt badawczy, finansowany przez Narodowy Program Rozwoju Humanistyki pt. „Żydowski samorząd ziemski w Koronie w XVI–XVIII wieku”. Celem projektu jest zgromadzenie wszelkich dokumentów do dziejów terytorialnego samorządu żydowskiego. Zgromadzone dokumenty mogą stanowić doskonałe źródło do badań nad staropolską wojskowością, skarbowością, administracją, historią gospodarczą, historią sądownictwa, historią Kościoła katolickiego, lokalną czy też genealogią – Instytut Historii PAN. Spotkanie zorganizowane przy współpracy z Księgarnią Akademicką.

17 stycznia

Wieczór autorski Pawła Chojnackiego – „Kiedy Zygmunt Nowakowski wróci wreszcie do Krakowa?!“ – godz. 18.00

Prowadzenie: Krzysztof Jakubowski

Paweł Chojnacki wraz z żoną Izą prowadzi Pracownię Małe Dzieje, zajmującą się poznawaniem i promocją historii lokalnej. Od 2010 r. oprócz prac badawczych i pisarskich animuje niesformalizowaną, społeczną kampanię upamiętnienia życia oraz dorobku Zygmunta Nowakowskiego.

20 stycznia

Spotkanie z cyklu: „Bajka o...” – godz. 18.00
„Czy Polacy mają poczucie humoru?” – dyskusja z udziałem prof. Jerzego Bralczyka, Michała Ogórka i Tomasza Olbratowskiego.

Prowadzenie: prof. Zbigniew Bajka

21 stycznia

Promocja tomu poetyckiego Joanny Babiarcz pt. *Porastanie* – godz. 18.00

Prowadzenie: Magdalena Węgrzynowicz-Plichta

Oprawa muzyczna: Joanna Babiarcz – wokal i skrzypce, Janusz Szot – wokal i gitara

Joanna Babiarcz urodziła się w Nowym Sączu, gdzie mieszka i pracuje. Jest laureatką wielu ogólnopolskich konkursów poetyckich m.in. Konkursu im. Haliny Poświatowskiej, O Poetyckie Wrzeciono, Skrzydło Pegaza czy Turniej Jednego Wiersza. W latach 1989–1981 była najmłodszym członkiem grupy poetyckiej Sącz, potem Klubu Literackiego Sądeczyna. Obecnie jest członkiem Krakowskiego Oddziału Związku Literatów Polskich. Publikacje książkowe: *Kobieta podobna do zwierzęcia*, *Miłość bezdrożna*, *Nie stało się nic*, *Piąta pora roku*, *Tak być bez końca*, *W cieniu skrzydeł*, *Już* oraz publikacje zbiorowe w almanachach poetyckich. Spotkanie zorganizowano we współpracy z Wydawnictwem Signo.

WYSTAWY W FILIACH BIBLIOTEKI KRAKÓW

styczeń 2020 r.

„Galeria Ekslibrisu Biblioteki Kraków: Zbigniew Osenkowski – Ekslibrisy” – 11–31 stycznia godzinach otwarcia biblioteki
Filia nr 3, Plac Jana Nowaka-Jeziorańskiego 3, tel. 12 618-91-81

„Kolor i światło” – wystawa malarstwa Jolanty Surówki
– 2–31 stycznia w godzinach otwarcia biblioteki
Filia nr 16, ul. Radzikowskiego 29, tel. 797-301-005

„Katalonia 2019” – wystawa prac Jerzego Pulchnego
– 2–31 stycznia w godzinach otwarcia biblioteki
Filia nr 21 (Czytelnia Naukowa), ul. Królewska 59, tel. 797-301-022

„Pod niebem Krakowa” – wystawa poplenerowa prac podopiecznych Fundacji Sztuki Osób Niepełnosprawnych – 2–31 stycznia w godzinach otwarcia biblioteki
Filia nr 21 (Wypożyczalnia dla Dorosłych), ul. Królewska 59, tel. 797-301-021

„Piórkem, węglem i pastelami” – wystawa obrazów Danuty Garbarz – 2–31 stycznia w godzinach otwarcia biblioteki
Filia nr 22, ul. Sienkiewicza 2, tel. 797-301-004

„150. urodziny Stanisława Wyspiańskiego (1869–1907) w Bibliotece Kraków” – prezentacja pasteli, rysunku i afiszy Stanisława Wyspiańskiego – 2–31 stycznia w godzinach otwarcia biblioteki
Filia nr 33, ul. Zakopiańska 103, tel. 797-024-012

„Dzień bez miasta” – wystawa fotografii Piotra Kubica – 2–31 stycznia w godzinach otwarcia biblioteki
Filia nr 40, ul. Łużycka 55, tel. 797-024-017

„Relacje” – wystawa portretów malarskich z Lidzbarka Warmińskiego – 2–31 stycznia w godzinach otwarcia biblioteki
Filia nr 44, ul. Spółdzielców 3, tel. 797-024-014

„40 lat listy UNESCO. Zaczęło się w Krakowie” – wystawa fotografii Jacka Balcewicza – 2–31 stycznia w godzinach otwarcia biblioteki
Filia nr 46, ul. B. Limanowskiego 4, tel. 12 20-20-650

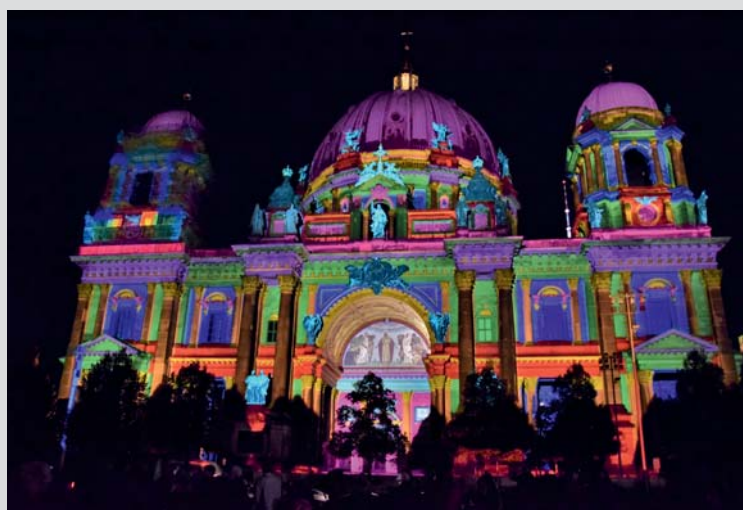

foto: Jacek Balcewicz

„Okolice Nowej Huty” – wystawa fotografii Adama Gryczyńskiego – 2–31 stycznia w godzinach otwarcia biblioteki
Filia nr 49, os. Tysiąclecia 42, tel. 12 648-50-69

foto: Adam Gryczyński

„Józef Piłsudski i Legiony w kolorach Mirka Szponara” – 2–30 stycznia w godzinach otwarcia biblioteki
Filia nr 54, os. Młodości 8, tel. 12 644-13-22

„Przedmiot – cichy świadek przeszłości” – wystawa malarstwa Moniki Dei – 6–30 stycznia w godzinach otwarcia biblioteki
Filia nr 20 (Oddział dla dorosłych), ul. Opolska 37, tel. 797-301-026

„Cztery pory roku” – wystawa malarstwa Jacka Ożoga – 14–29 lutego w godzinach otwarcia biblioteki
Filia nr 35, ul. Chałubińskiego 47, tel. 797-024-005

Polecamy dorosłym

Polska ilustracja książkowa

foto: P. Knapik-Lizak

Barbary Gawryluk, krakowskiej pisarki, dziennikarki, tłumaczki oraz laureatki nagrody IBBY za upowszechnianie czytelnictwa, nie trzeba nikomu przedstawiać. Większość czytelników kojarzy ją z twórczością dla dzieci oraz przekładami z języka szwedzkiego. W ubiegłym roku w ofercie Wydawnictwa Marginesy pojawiła się wyczekiwana i wielokrotnie zapowiadana książka *Ilustratorzy, ilustratorzy. Motylki z okładki i smoki bez wąsów*.

Jest to niezwykle ważna pozycja w księgozbiornie podręcznym bibliotekarzy, nauczycieli, studentów szkół artystycznych, badaczy, ale również rodziców. Autorka zaprezentowała sylwetki 24 ilustratorek i ilustratorów polskiej szkoły ilustracji, których prace graficzne kształtowały i nadal kształtują gust oraz estetykę najmłodszych czytelników, jak również ich rodziców. Wśród przedstawionych postaci znaleźli się: Maria Orłowska-Gabryś, Hanna Czajkowska, Ewa Salamon, Olga Siemaszko, Leonia Janecka, Elżbieta Gaudasińska, Danuta Konwicka, Janina Krzemińska, Krystyna Michałowska, Bożena Truchanowska, Teresa Wilbik, Jan Marcin Szancer, Jerzy Srokowski, Kazimierz Mikulski, Adam Kilian, Janusz Grabiański, Zdzisław Witwicki, Zbigniew Rychlicki, Mirosław Pokora, Janusz Stanny, Antoni Borański, Józef Wilkoń, Mieczysław Piotrowski, Bohdan Butenko. Barbara Gawryluk odwiedziła rodziny i spadkobierców ilustratorów, miała również okazję spotkać się z jeszcze żyjącymi artystami lub niedawno zmarłymi, jak Bohdan Butenko czy Zdzisław Witwicki. Wyszukiwała artykuły prasowe, czytała opracowania naukowe dotyczące polskiej szkoły ilustracji i grafiki książkowej, przeszukiwała zasoby bibliotek i antykwariatów, poszukując książek z ilustracjami wielkich postaci.

Książka *Ilustratorzy, ilustratorzy* to opowieść o życiu, często trudnym, oraz losach ilustratorów, ich warsztacie pracy, karierze zawodowej, osią-

gnięciach. Nie jest to jednak zbiór biogramów, Barbara Gawryluk we wstępie podkreśla, że *zapraǳęłam przypisać twarze do dzieł, spowodować, by ci wyjątkowi artyści nie pozostawali bezimienni*. Udało się to autorce, która przywołuje również anegdoty i wspomnienia. Historie ilustratorów ujęte są według tego samego schematu: fotografia osoby, tekst uzupełniony ilustracjami danej postaci, na końcu kilka stron z samymi grafikami. Całość tworzy piękną książkę artystyczną, którą zaprojektowała Anna Pol.

Warto sięgnąć po książkę Barbary Gawryluk, która podkreśla: *Chciałabym, żeby moja opowieść, czasem dziurawa, często niekompletna, bywa, że amatorska, miejscami bardzo osobista, wywołała u Czytelników dobre powroty do dzieciństwa spędzanego z książką*. Zachęcam więc dorosłych Czytelników do poszukiwania książek z ilustracjami wspomnianych artystów, a bibliotekarzy i antykwariuszy do popularyzowania dokonania grafików należących do polskiej szkoły ilustracji. Niewiele już zostało w obiegu książek z ich ilustracjami, dlatego warto zastanowić się przed zrobieniem porządków, czy nie posiadamy w zbiorach cennych publikacji. W zasobach Biblioteki Kraków można odnaleźć pierwsze wydania wielu książek, warto ich poszukać. Prezentowana publikacja dostępna jest w Czytelnicy Popularnonaukowej Filii nr 45 Biblioteki Kraków.

Książka *Ilustratorzy, ilustratorzy* zachęciła redakcję niniejszego czasopisma do zapoczątkowania cyklu artykułów na temat ilustratorów książek z okresu działalności polskiej szkoły ilustracji, a także publikacji popularnonaukowych na ten temat.

Paulina Knapik-Lizak

Gawryluk B., *Ilustratorzy, ilustratorzy. Motylki z okładki i smoki bez wąsów*, Warszawa: Wydawnictwo Marginesy, 2019.

Obchody 70-lecia Nowej Huty w Bibliotece Kraków

W ramach obchodów 70-lecia Nowej Huty, przypadającego w 2019 r., Biblioteka Kraków zorganizowała wiele ciekawych wydarzeń uświetniających rocznicę. Wśród zaplanowanych uroczystości, wydarzeń oraz publikacji znalazło się m.in. wydanie książki autorstwa Zdzisława Furgała *Opowieści nowohuckie*, opatrzonej wstępem przez prezydenta Miasta Krakowa prof. Jacka Majchrowskiego i wiceprzewodniczącego Rady Miasta Krakowa Sławomira Pietrzyka. Książka stanowi zbiór dokumentów, fotografii, rozmów z architektami budującymi miasto oraz ludźmi związanymi z Nową Huta.

Otwarcie Filii nr 51 Biblioteki Kraków. Od lewej stoją: Jerzy Woźniakiewicz (dyr. WBP w Krakowie), dr Stanisław Dziedzic (dyr. BK), prof. Bolesław Faron z żoną Barbarą

Zorganizowany został konkurs dla czytelników Biblioteki Kraków pt. *Wyżwanie czytelnice. Ogłaszamy Czyn Obywatelski: Przeczytaj 70 książek na 70 lat Nowej Huty!* Celem akcji było zachęcenie dorosłych do korzystania ze zbiorów i usług Biblioteki Kraków, rozbudzanie zainteresowań czytelnicy i literackich, kształtowanie nawyku regularnego czytania i korzystania z bibliotek. Uczestnicy zbierali pieczątki na karcie czynu obywatelskiego. Za każdą przeczytaną i zwróconą książkę otrzymywali pieczątkę. Pierwszych 70 osób, które zebrało 70 pieczątek, otrzymało pakiet *Przodownika czytelnictwa*.

Kolejnym wydarzeniem było zorganizowanie w Filii nr 54 Biblioteki Kraków wystawy *68 lat biblioteki w 70-le-*

cie Nowej Huty, prezentującej historię bibliotek prowadzących działalność na terenie Nowej Huty oraz rozwój czytelnictwa.

Biblioteka Kraków we współpracy z Fundacją Trasa dla Bobasa przygotowała i wydała książkę adresowaną do dzieci i rodziców, której celem jest zachęcenie do odwiedzania i poznawania ciekawych miejsc w Nowej Hucie, a także historii dzielnicy. Książki dostępne są do wypożyczenia w filiach Biblioteki Kraków, rozdawane były również w czasie spaceru literackiego zorganizowanego w ramach wydarzenia *Zajrzyj do Huty*. Nakład 200 sztuk został szybko rozdyskrebowany. Dodatkowo przedstawicielki fundacji otrzymały dofinansowanie na dodruk książki oraz organizację warsztatów edukacyjnych. W filiach Biblioteki Kraków zorganizowano 12 warsztatów, w których wzięły udział 223 osoby.

W Filii nr 56 Biblioteki Kraków wygłoszona została przez Macieja Mieziara, pracownika Muzeum Nowej Huty, prelekcja *Nowa Huta socrealistyczna w formie i fascynująca w treści*. Dotyczyła ona historii dzielnicy od 1949 r. aż do czasów współczesnych.

Biblioteka Kraków zorganizowała również konkurs na mem lub film promujący Nową Huta, którego celem było stworzenie mema rozumianego jako połączenie elementu graficznego z tekstowym lub 60–90-sekundowego filmu (łącznie z napisami początkowymi i końcowymi) promujących Nową Huta. Konkurs adresowany był do osób w wieku 16–24 lat.

Ponadto Biblioteka Kraków włączyła się w uświetnienie obchodów 70-lecia Nowej Huty poprzez organizację wystawy *Nowa Huta w fotografii Henryka Makarewicza* w Filii nr 54 Biblioteki Kraków. Wystawa składała się z fotografii dotyczących początków powstania dzielnicy.

Narodowe Czytanie 2019, od lewej dr Stanisław Dziedzic (dyrektor Biblioteki Kraków) i Zbigniew Grzyb (dyrektor Nowohuckiego Centrum Kultury)

Jubileusz nie pozostał również bez echa w trakcie imprezy plenerowej Narodowe Czytanie 2019. Z tej okazji na scenie obok Nowohuckiego Centrum Kultury czytane były fragmenty nowel: *Dobra pani* Elizy Orzeszkowej, *Dym* Marii Konopnickiej, *Katarynka* Bolesława Prusa, *Sanatorium pod Klepsydrą* Brunona Schulza, *Orka* Władysława Stanisława Reymonta, *Rozdziobią nas kruki i wrony* Stefana Żeromskiego, *Sachem* Henryka Sienkiewicza oraz *Sawa* z cyklu *Pamiętki Soplicy* Henryka Rzewuskiego. Czytali przedstawiciele władz samorządowych, instytucji kultury z terenu Nowej Huty, aktorzy: Małgorzata Bogajewska – dyrektor Teatru Ludowego, Magdalena Doksa-Tverberg – zastępca dyrektora Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego UMK, Jan Franczyk – red. naczelny *Głosu Tygodnika Nowohuckiego*, Jerzy Fedorowicz – senator RP, Jerzy Fedorowicz jr – zastępca dyrektora Teatru Ludowego, Jerzy Friediger – dyrektor Szpitala Specjalistycznego im. S. Żeromskiego, aktorka Urszula Grabowska, Lidia Jazgar – zespół Galicja, Stanisław Moryc – przewodniczący Rady Dzielnicy XVIII, Robert Piaskowski – pełnomocnik prezydenta ds. kultury, Sławomir Pietrzyk – wiceprzewodniczący Rady Miasta Krakowa. Wydarzenie uświetniły piosenki w wykonaniu Lidii Jazgar oraz przejazd Krakowskiego Szwadronu Ułanów im. Marszałka Józefa Piłsudskiego. Wydarzenie prowadził dr Stanisław Dziedzic – dyrektor Biblioteki Kraków oraz Zbigniew Grzyb – dyrektor Nowohuckiego Centrum Kultury.

W Filii nr 55 Biblioteki Kraków zorganizowano spotkanie autorskie z Mają Dobkowską, autorką kreatywno-edukacyjnej książki dla dzieci *O Nowej Hucie twórczych zabaw kilka*.

Z okazji jubileuszu 70-lecia Nowej Huty oraz w ramach 9. edycji Nocy Poezji pod hasłem *Dla wszystkich starczy miejsca* zorganizowano w Alei Róż pokaz multimedialny utworów poetyckich autorów pochodzących z Nowej

Huty lub piszących o dzielnicy, który został ubarwiony fotografiami z różnych okresów dzielnicy, a także piosenkami Chóru Męskiego Lutnia Krakowska. Dodatkowo w Filii nr 56 biblioteki Kraków zorganizowano spotkanie z Edytą Świętek autorką cyklu powieści *Spacer Aleją Róż*.

W listopadzie otwarto po remoncie nowohucką Filię nr 51 Biblioteki Kraków na os. Kalinowym 4. Po wyburzeniu części ścian i zmianie funkcji niektórych pomieszczeń zaaranżowano nowoczesną, funkcjonalną i wygodną przestrzeń, w której znalazł miejsce 33-tysięczny księgozbiór (literatura piękna dla dzieci, młodzieży i dorosłych, literatura popularnonaukowa i gry planszowe). W czytelnicy umieszczono kilkutyśięczny księgozbiór подарowany Bibliotece Kraków przez profesora Bolesława Farona.

W Filii nr 49 Biblioteki Kraków zorganizowano warsztaty muzyczno-literackie dla dzieci w wieku wczesnoszkolnym, przygotowane zostały na podstawie fragmentów bajki dla dzieci *Nowohuckie podróże Pana Dyni* z wykorzystaniem instrumentów perkusyjnych: marakasy, kastaniety (żabki), janczary, guiro, triangle.

Jednym z ważniejszych wydarzeń wieńczących obchody 70-lecia Nowej Huty jest wydanie *Rocznika Biblioteki Kraków* za 2019 rok, nawiązującego do jubileuszu. Znajdą się w nim artykuły naukowe poświęcone historii dzielnicy, a także rozwojowi kultury, m.in. *Kresowe akcenty w inskrypcjach nagrobnych cmentarza Grębałowskiego* dr Karoliny Grodzkiej, *Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Krakowie – filia w Nowej Hucie i jej działalność na rzecz placówek oświatowych najmłodszej dzielnicy Krakowa* dr Urszuli Lisowskiej-Kożuch, *Kultura w nowym mieście. O rozwoju życia kulturalnego w Nowej Hucie w latach 1949–1956* Anny Grochowskiej, *Mercedes NH. Mercedes z Nowej Huty* Wojciecha Machniciego.

Narodowe Czytanie 2019 na scenie przed NCK. Od lewej: Zbigniew Grzyb, Lidia Jazgar, Stanisław Moryc, Robert Piaskowski, Magdalena Doksa-Tverberg, Sławomir Pietrzyk, Małgorzata Bogajewska, Jerzy Friediger, Urszula Grabowska, Jerzy Fedorowicz, Jan Franczyk

Pomniki historii – Biskupin

Od 1994 r. do dziś zaszczytnym tytułem pomnika historii objętych zostało 105 obiektów. Rangę podkreśla fakt, że jest on ustanawiany przez Prezydenta RP na wniosek Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W cyklu *Podróże niekoniecznie biblioteczne* zapraszamy do wędrówki ich szlakiem.

Historyczny i kulturowy region Pałuk to malownicza kraina z licznymi jeziorami, położona na styku Wielkopolski, Pomorza i Kujaw. Na półwyspie (ongis wyspie) jednego z jezior mieści się słynny rezerwat archeologiczny – Biskupin, prehistoryczna osada z czasów kultury łużyckiej. Początki jej istnienia datowane są na około VIII w. p.n.e. Swoje drugie życie zyskała w 1933 r., kiedy to młody nauczyciel miejscowej szkoły, W. Szwejcer, zainteresował się wystającymi z wód Jeziora Biskupińskiego drewnianymi palami. Uznał je za szczyty zatopionych domów. Szybko podjęto decyzję o rozpoczęciu badań historycznych. Pracami ekspedycji archeologicznej kierował początkowo prof. J. Kostrzewski, a następnie prof. Z.A. Rajewski. To według jego pomysłu została stworzona koncepcja rezerwatu w Biskupinie. Możemy zobaczyć tam m.in. wizualizację obozowisk z epoki kamienia, rekonstrukcję pierwszych osad rolniczych, wczesnopiastowskiej wioski, chatę pałucką, a przede wszystkim najsłynniejszy chyba w rejonie Europy środkowo-wschodniej drewniany gród obronny, odtworzony we fragmentach. Otacza go szeroki falochron-palisada, zbudowany z dębowych i sosnowych

pali wbitych w dno jeziora. Zabezpieczał on brzegi wyspy przed erozją i utrudniał dostęp do osady. Tuż za nim wzniesiono wysoki na 6 m i szeroki na 3,5 m wał obronny. Do grodu można dostać się przez bramę uzbrojoną w dwuskrzydłowe wrota, nad którą góruje wieża, stanowiąca doskonały punkt obserwacyjny. Wewnątrz grodu znajdowało się blisko 100 domów wybudowanych w trzynastu rzędach. Każde pomieszczenie składało się z dwóch części: przedsionka i izby. Prawie jednakowe wyposażenie domostw wskazuje na małe zróżnicowanie społeczne mieszkańców. Badacze przyjmują, że osadę zamieszkiwała społeczność licząca od 700 do 1000 osób. Dziś podziwiamy wysiłek włożony w budowę i umiejętności ciesielskie wykonawców. Po obejrzeniu osady warto również odwiedzić pawilon muzealny i wziąć udział w zajęciach „żywej historii”. Na spragnionych dalszych wrażeń czeka rejs stateczkiem wycieczkowym po Jeziorze Biskupińskim, przejażdżka stylową ciuchcią, zwiedzanie Muzeum Kolei Wąskotorowej i wizyta w ruinach zamku Krwawego Diabła Weneckiego w pałuckiej Wenecji.

Tekst: Anna Grychowska
Zdjęcia: Michał Grychowski

Poezja i nauka

Zofia Zarębianka urodziła się 26 grudnia 1958 r. w Krakowie. Jej ojcem jest prof. Leon Zaręba – filolog, językoznawca, tłumacz, autor pierwszego w kraju wydania polsko-francuskiego słownika frazeologicznego. Jest też bratanicą sławisty i dialektologa prof. Alfreda Zaręby, który stworzył m.in. *Atlas językowy Śląska*. Natomiast jej matka Leokadia (z domu Michałowska) to aktorka.

Ukończyła filologię polską na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie, a następnie w 1987 r. obroniła doktorat pt. *Sacrum i sanctum, czyli o sposobach identyfikacji religijnego wymiaru tekstu poetyckiego* i została zatrudniona w Zakładzie Historii Literatury Współczesnej UJ (od 2004 Katedra Historii Literatury Polskiej XX Wieku). Głównym obszarem jej badań jest pogranicze literatury i teologii, poezja dwudziestolecia międzywojennego, polska i europejska poezja dwudziestego wieku, w tym poezja Czesława Miłosza, Anny Kamieńskiej, Zbigniewa Herberta oraz Karola Wojtyły. W latach 1989–94 była członkiem redakcji miesięcznika katolickiego *List* (tu pisała m.in. pod pseud. Magdalena Michałowska). W dodatku *Gazety Wyborczej – Kraków* (1998–2002) recenzowała książki religijne. Kontynuowała karierę naukową, habilitację uzyskała na UJ w 1997 r. Od 1999 r. kierowała nieformalnym zespołem badawczym opracowującym hasła z zakresu literatury religijnej dla *Szkolnej Encyklopedii Katolickiej*, leksykonu literatury religijnej oraz haseł do *Wielkiej Encyklopedii Religii PWN*. Została również członkiem Polskiego Towarzystwa Mertonowskiego oraz Polskiego PEN Clubu (2001). W październiku 2002 otrzymała tytuł naukowy profesora, a cztery miesiące później stanowisko profesora nadzwyczajnego UJ. Zofia Zarębianka weszła również w skład Komisji Historycznoliterackiej przy Oddziale PAN w Krakowie (2004), została członkiem Międzynarodowego Stowarzyszenia Studiów Polonistycznych (2006), Towarzystwa Naukowego KUL (2007) oraz Polskiego Towarzystwa Etycznego. W 2007 r. została odznaczona Srebrnym Krzyżem Zasługi. W 2010 r. otrzymała stanowisko profesora zwyczajnego UJ. Zofia Zarębianka jest również członkiem Stowarzyszenia Pisarzy Polskich, współpracuje z dwumiesięcznikiem literackim *Topos*. Najważniejsze książkowe pozycje jej niemałego dorobku naukowego to: *Poezja wymiaru sanctum* (1992); *Dwanaście Bożych słów* (współautor, 1992); *Świadectwo słowa. Rzecz o twórczości Anny Kamieńskiej* (1993); *Zakorzenia Anny Kamieńskiej* (1996); *Tropy sacrum w literaturze XX wieku* (2001), *O książ-*

kach, które pomagają być (2004), *Czytanie sacrum* (2008), *Wtajemniczenia (w) Miłosza. Pamięć Duch(owość) Wyobraźnia* (2014), *Spotkanie w Słowiu. O twórczości literackiej Karola Wojtyły* (2018), *Dzieła literackie i teatralne*. T. 1. *Juwenilia (1938–1946) Karola Wojtyły*, którą to książkę opracowała Zofia Zarębianka wraz z innymi badaczami literatury. Tom 2 ukaże się na początku 2020 r.

Autorka zaczęła pisać we wczesnych latach szkolnych (1975–1976). Jej pierwszy tomik poetycki pt. *Człowiek rośnie w ciszy* ukazał się w roku 1992. Należy tu dodać, że różne okoliczności, w tym m.in. stan wojenny, miały znaczący wpływ na opóźnienie debiutu książkowego. Następnie kolejno ukazały się tytuły: *Wyrwane z przestrzeni* (1996), *Niebo w czerni* (2000), *Jerozolimie została zburzona* (2004), *Wiersze: Pierwsze* (2008), *Tylko na chwilę* (2012), *Wiersze dośmiertne* (2017) oraz wydany w serii *Poeci Krakowa* przez Bibliotekę Kraków tomik *Wiersze (trochę) przebrane* (2019). Jej poezja jest pełna obrazu, emocji i metafor. Jest lapidarna – minimum słów, maksimum treści. Religijne rozmyślenia zostają tu wprowadzone w sposób bardzo dyskretny. Podmiotem dociekań poetki jest refleksja nad tajemnicą życia, przemijaniem i ostatecznością. Często wyłania się obraz przyrody, pejzażu, który nierzadko miesza się z katastroficzną wizją świata. Na uwagę zasługują również wiersze, które można dziś określić w modny sposób jako nurt ekologiczny. Jednak autorka tworzyła je od samego początku. Już w 1995 r. napisała wiersz o smogu, kiedy jeszcze nikt tej kwestii nie poruszał. Żyjemy w czasach, w których codziennie słyszymy i wypowiadamy za dużo słów. Związła, ale treściwa poezja Zofii Zarębianki pozostawia niezatarty ślad w czytelniku.

Ludmiła Guzowska

Ostra Brama

Stromymi schodami
Do Matki prowadzi
Pięknaś cała Matko
Pięknaś cała Pani
Płaszcz złościy
W wodach Wilejki
Na księżycu wsparty
We łzach serdecznych
Utopyony

Zofia Zarębianka – wiersze

Wnosi herbatę na chyboczącej się tacy
I mówi
Całkiem ładna
Jest ta twoja córeczka

fot. Krzysztof Lis

* * *

Wakacje sprzed pięćdziesięciu lat
w Zawoi
na żółknącej trawie
leży
blask słońca
a ścieżką pod lasem
o zachodzie
jak wtedy
przechodzi ruda
krowa
mała dziewczynka po raz pierwszy
przeżywa Weltschmerz
i nie chce się dziś bawić
lalkami

* * *

Latem
Siedzimy na psiej plaży
Między Sopotem
a
Kamiennym Potokiem
Na siedziskach z
Przewróconych drzew
Pod stromą skarpą
Z bezpłatnym widokiem
na morze
Tyle tu
Pięknego psiego jestestwa
Uradowanego wodą piaskiem
Przestrzenią
Psie konwentykłe
Świętość istnienia

* * *

Ojciec nasz który jesteś
Mam nadzieję że
Jesteś
W niebie i na ziemi
Szpitalne korytarze
Tunele rozpaczy
Szpitalne korytarze
Tunele nadziei
Na śmierć
I życie

* * *

Zmywam naczynia
I usiłuję przypomnieć sobie
Wiersz
Który przypląnął
Wczoraj w nocy
Niezapisany obraz
Porywa strumień
Wody

* * *

A jeśli bym jednak umarła
to jakie życie mnie czeka
zamiast słońca i wiatru
na ziemi
pod ziemią – podziemna rzeka
Leta
zamiast letniej zieleni
pamięć
zieleń odwoła
w śnie ciemnym zakorzeni
pod mchem

Wspomnienia nadmorskie dedykowane Mamie

*Pamięci mojej Matki,
absolwentki studia teatralnego Iwo Galla
i aktorki Teatru Wybrzeże
w pierwszym sezonie powojennym*

Jakże ci Mamo
Opowiedzieć zieloną wodę w Zatoce
Przypływają twoje wspomnienia
Na skwerze przed Riwierą
To tam na trzecim piętrze
była ulica Złoczyńców
Artystyczny kołchoz
Pierwszych powojennych lat
Morze jak dawniej jest
Szare albo zielone
I tak upływa w wieczność

Tablica Iwo Galla

Miał być moim chrzestnym
Ale umarł
Kulawą panią Halinę
Jego żonę
Pamiętam

Z Orłowa

Byłam tutaj zanim się narodziłam
Niewielkie uliczki opodal nadmorskiego
brzegu
Stare wille w zaniedbanych ogrodach
Już wtedy z tego moło patrzyłam w da-
leki
Horyzont
Było późne lato
Była wczesna jesień
W białych koralach i sukience w kropki
Stoisz w oknie
opierając się o framugę
I czekasz na mnie
uśmiechasz się łagodnie
Z czarno-białej fotografii
Którą pomału ściera czas

Kolęda 2017

Niech te święte dni
Niech ten święty czas
Rozświetli od środka
Każdy smutek w nas!
Niech dobro i pokój
Radość i nadzieja
Zawsze będą z Ziemią
Która bólem wzbiera.
Niech ogarną ciszą
Dadzą ukojenie
Niech słowa modlitwy
W życie się przemienią.

* * *

Dziś Chrystus nie rodzi się
W Betlejem
Grota czy stajnia
Z pachnącym sianem
Palestyńskich łąk
To zbyt komfortowe
Jak dla Boga
Śpiewy pasterzy
Hołdy Trzech Króli
Podróż do Egiptu
Na potulnym
Bydłociu
Gwiazda wskazująca
Drogę
To opowieść nazbyt
Liryczna
Jezus przychodzi
Na świat pod
Bombami Aleppo
Rodzi się
W schronach Doniecka
Przeprowadza się z Miriam
Przez Morze Śródziemne
Mieszka
W obozie

Pod Calais 2016, grudzień

Kalendarium krakowskie

7.01.1910 – we Lwowie urodził się Marian Eile (zm. 2.12.1984 w Krakowie) – malarz, grafik, satyryk, publicysta. Zadebiutował cyklami rysunków w *Wiedomościach Literackich*, gdzie był dziennikarzem i grafikiem. Współtworzył pierwszy powojenny kabaret Siedem Kotów, działający w Krakowie. W krakowskiej ASP wykładał malarstwo, grafikę, rysunek i scenografię. Był jednym z założycieli tygodnika *Przekrój*, twórcą jego szaty graficznej i wieloletnim redaktorem naczelnym. Prowadził tam rubrykę *Mysli ludzi wielkich, średnich oraz psa Fafika*. Współpracował z tygodnikiem *Szpilki*, gdzie prowadził

autorską stronę *Franciszek i inni*. Był ponadto jednym z pierwszych w Polsce propagatorów jazzu. Został pochowany na cmentarzu Rakowickim. Na domu przy ul. Małej 5, w którym mieszkał, znajduje się poświęcona mu pamiątka tablica. W 2019 r. ukazała się biografia Mariana Eilego autorstwa Tomasa Potkaja, o której napiszemy w jednym z najbliższych numerów naszego pisma.

7.01.1930 – w Chorzowie urodził się Krystian Seibert (zm. 21.01.2015) – architekt i urbanista, absolwent Politechniki Krakowskiej, autor Planu Wielkiego Krakowa, wieloletni Główny Architekt Miasta Krakowa. Był autorem koncepcji urbanistycznych w Polsce, Australii, Syrii i Arabii Saudyjskiej. Pracował jako starszy wykładowca na Politechnice Krakowskiej. Jego szczytowym osiągnięciem w karierze naukowej była praca habilitacyjna *Plan Wielkiego Krakowa*, opublikowana w 1983 r. Został pochowany na cmentarzu Rakowickim.

9.01.1940 – w Krakowie urodziła się Barbara Buczek (zm. 17.01.1993) – kompozytorka, pianistka. Pracowała jako pedagog w Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej w Krakowie, w której wykładała fortepian, kontrapunkt i kompozycję. Należała do stowarzyszenia artystycznego Grupa Krakowska oraz międzynarodowego stowarzyszenia Frau und Musik. Była laureatką wielu nagród kompozytorskich. Pisała artykuły na temat muzyki współczesnej.

13.01.1920 – w Zakopanem urodził się Jerzy Bober (zm. 12.11.1990 w Krakowie) – prozaik, publicysta, krytyk teatralny. Należał do Związku Zawodowego Literatów Polskich. Współpracował z *Odrodzeniem*, *Przeglądem Kulturalnym*, *Życiem Literackim* oraz rozgłośnią Polskiego Radia w Krakowie. W *Gazecie Krakowskiej* publikował m.in. recenzje teatralne, artykuły, felietony i reportaże. Za osiągnięcia w popularyzacji teatru otrzymał Nagrodę Literacką Miasta Krakowa.

17.01.1840 – w Kętach urodził się Antoni Hawełka (zm. 14.01.1894 w Krakowie) – kupiec, restaurator. Otworzył własny sklep kolonialny Pod Palmą przy Rynku Głównym 46 w Krakowie, przeniesiony następnie do Pałacu Pod Krzysztofory i poszerzony o lokal gastronomiczny. Spotykali się tam znani krakowianie. Hawełka prowadził handel towarami delikatesowymi, był dostawcą dworu Austro-Węgier i Grecji. Kilkanaście lat po jego śmierci firmę przeniesiono do Pałacu Spiskiego, otwierając restaurację Hawełka, skupiającą środowisko artystyczno-literackie Krakowa.

18.01.1920 – w Woroniszkach urodził się Wiktor Pental (zm. 20.08.2013 w Krakowie) – fotograf, dokumentalista budowy Nowej Huty. Od 1951 r. mieszkał w Nowej Hucie na os. Wandy. Na swoich zdjęciach utrwalał nie tylko przodowników pracy, dokumentując budowę pierwszych nowohuckich osiedli. Jego obiektyw utrwalał przede wszystkim nowohuckich mieszkańców w codziennych sytuacjach: uczestników zawodów motorowych, ludzi odpoczywających na podmiejskich łąkach, zaaferowane twarze słuchaczy koncertów czy widzów spektakli. Jego fotografie są bezcennym świadectwem ówczesnego czasu. Jego pasją była również motoryzacja. Przez 10 lat kierował Ośrodkiem Szkolenia Motorowego LOK, był też nauczycielem w Technikum Samochodowym przy ZSM nr 3 w Krakowie. W latach 1993–2003 pracował w redakcji kwartalnika *Okruchy Wspomnień z Lat Walki i Martyrologii AK*, gdzie zamieszczał swoje wojenne wspomnienia.

opracowanie: Małgorzata Kosmala

Lektury na jutro

Wymazane z pamięci festiwale piosenki

Dla czytelników młodszych, poniżej 30, ta książka będzie odkrywaniem łądów nieznanych, dla starszych, powyżej 40 – sentymentalnym wspomnieniem czasów ich młodości. Dla jednych i dla drugich świetnie napisaną opowieścią o polskiej kulturze w okresie PRL-u, który to czas nie od dziś wielu uwiera, i który by chętnie wymazali z dziejów.

Do strefy takiej niepamięci trafiły np. festiwale piosenki radzieckiej w Zielonej Górze i żołnierskiej w Kołobrzegu. W swoim czasie były one ogromnie popularne, miały swoich zagorzałych fanów, chętnie je oglądano w telewizji. To na nich rodziły się kariery późniejszych gwiazd estrady, to tam występowały ówczesne gwiazdy i gwiazdeczki rodzimej piosenki.

O tych właśnie festiwalach, które skończyły żywot w 1989 roku (późniejsze próby ich reanimacji nie powiodły się), o ich artystach, organizatorach i realizatorach oraz publiczności jest książka *Festiwale wyklęte* Bartosza Żurawieckiego, krytyka filmowego i pisarza. Napisał on tę książkę w *prywatnym proteście przeciwko upraszczaniu i retuszowaniu historii. Wykluczaniu ludzi mających w niej swój udział*.

Na ponad 450 stronach z wielką dokładnością autor zrelacjonował każdą edycję obu festiwali, przybliżył ich kulisy, szczegółowo opisał koncerty i widowiska estradowe, w tym słynne śpiewogry, zacytował sprawozdania i recenzje z ówczesnej prasy, przypominał dziesiątki nazwisk twórców, wykonawców, organizatorów i dziennikarzy. Z wieloma z tych osób odbył rozmowy, które są fascynującym żywym uzupełnieniem rzetelnie sporządzonej dokumentacji o osobiste wspomnienia, anegdoty, ciekawostki różnego rodzaju. W tych opowieściach autor książki zawarł też wieści o prywatnych losach kilkunastu artystów w czasach III RP, kiedy Kołobrzeg i Zielona Góra przestały kojarzyć się z piosenką.

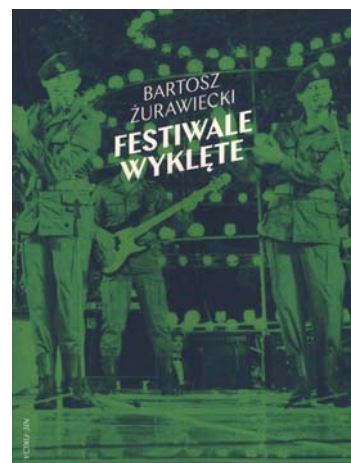
Obie imprezy wystartowały w latach 60. Festiwal Piosenki Radzieckiej w Zielonej Górze w 1965, ale już trzy lata wcześniej był konkursem; Festiwal Piosenki Żołnierskiej w Kołobrzegu zaś datuje się od 1968 roku, choć pierwsza jego edycja odbyła się rok wcześniej w Połczynie Zdroju. Dla władzy obie imprezy miały znaczenie symboliczno-propagandowe, ale nie dla większości uczestników i publiczności, poszukujących wzajemnie kontaktów. Festiwale te były ważne dla artystów. – *Była to bardzo dobra szkoła jak na tamte czasy. I świetna promocja. W telewizji nie było programów w stylu „Mam talent” czy „Voice of Poland”* – wspomina Zieloną Górę Jacek Borkowski, znany aktor. – *Jeździłem tam z wielką ochotą, reper-*

tuar nie był polityczny. To były całkiem dobre rosyjskie teksty, świetne piosenki. Podobnie uważa lubiana piosenkarka Urszula, przyznając, iż ten festiwal był trampoliną do kariery: *Nie ma czego się wstydzić, prawie wszyscy tam zaczęliśmy.* Izabela Trojanowska chwali się swoim udziałem w Zielonej Górze, mając świadomość, że *młodzi dzisiaj nie mają pojęcia, że nie polityka nami kierowała, lecz miłość do muzyki.* Podobne, ciepłe wspomnienia, przesycone żalem – że nie istnieje – dotyczą festiwalu w Kołobrzegu.

A kogo na tych wydarzeniach nie było? Bywali prawie wszyscy polscy wykonawcy wówczas obecni na listach przebojów i cieszący się szaloną popularnością. Po latach jednak część z nich nie chce pamiętać własnej przeszłości, skoro w biogramach pomijają swój udział w tych festiwalach i nie przyznają się też do otrzymanych wtedy nagród – Samowarów w Zielonej Górze i Pierścieni w Kołobrzegu, co w książce zostało skrupulatnie odnotowane. Przykłady: Zdzisława Sońnicka, Michał Bajor, Mieczysław Szcześniak, Maryla Rodowicz, Małgorzata Ostrowska, Janusz Panasewicz, Krzysztof Krawczyk. *Wiele osób dzisiaj udaje, że nie było tam, gdzie było, i nie żyło wtedy, kiedy żyło, trafnie zauważa autor omawianej książki, mówiącej o piosenkarzach, ale i o hipokryzji.*

Festiwal w Kołobrzegu miał dwadzieścia trzy edycje, festiwal w Zielonej Górze – dwadzieścia pięć. Ich historia, zapisana przez urodzonego w 1971 roku dziennikarza, życzliwie zaangażowanego i wolnego od jednoznacznych tez, nie trafi na szczęście do *najgłębszego kąta w muzeum*. Warto po nią sięgnąć, by po trzydziestu latach odkryć to, *co wielu chciałoby pozostawić na zawsze w ciemnościach.*

Piotr Wasilewski

Żurawiecki B., *Festiwale wyklęte*, Wydawnictwo Krytyki Politycznej, Warszawa 2019.

Opowieść artysty

*Nasza Wieża Babel
Cisza!
Jęk, ból i szal,
Purpura,
Ciemnieje blask,
Leci szary zmrok.*

Tytus Czyżewski *Taniec* [dedykowany Janowi Hrynkowskiemu]

Był mglisty listopadowy wieczór. W ciemnościach tylko Gmach Główny Muzeum Narodowego w Krakowie rozświetlały ciepłe światła. Muzealnicy zaczęli snuć opowieść o artyście... *Ta wystawa to swego rodzaju kapsuła czasu* – ocenił dyrektor MNK Andrzej Betlej. 700 obiektów: obrazy, grafiki, rysunki, rzeźby, dokumenty i zdjęcia poświęcone twórczości malarza, grafika, scenografa i animatora życia artystycznego Jana Hrynkowskiego – znalazło się na wystawie, której kuratorem jest Światosław Lenartowicz. W tym wyjątkowym dniu na wernisazu obecna była żona twórcy, malarka Bogusława Cholewa-Hrynkowska. To jej zawdzięczamy bogactwo eksponatów, przechowała bowiem wszystkie, nawet najdrobniejsze pamiątki po mężu. Zaprezentowano również prace jego mistrzów i kolegów oraz wybrane wątki z życia artystycznego połowy XX w.

Jan Hrynkowski urodził się 15 VI 1891 r. w Żelechowie k. Lwowa, zmarł w Krakowie 21 III 1971 r. Studiował w krakowskiej ASP pod kierunkiem S. Dębickiego, J. Pankiewicza, W. Weissa, K. Laszczki. Należał do współzałożycieli Ekspresjonistów Polskich – od 1919 r. Formistów. To jego grafika w 1917 r. ozdobiła ich pierwszy katalog. Był jednym z najwytrwalszych zwolenników stylistyki kierunku i jej kontynuatorem po rozpadzie ugrupowania. W latach 1921–22 uzupełniał studia artystyczne w Paryżu. W 1925 r. wraz z F.S. Kowarskim, W. Zawadowskim i J. Rubczakiem założył Cech Artystów Plastików Jednoróg – grupę o orientacji kolorystycznej. W okresie międzywojennym przez kilka lat przebywał we Francji, gdzie malował głównie pejzaże. Po wojnie pracował jako scenograf w teatrach w Katowicach i Sosnowcu.

Wernisaż wzbogacił występ zespołu prezentującego najświetniejsze utwory jazzowe. Wystawie towarzyszy bogaty program edukacyjny – oprowadzania kuratorskie z muzealnikami oraz żoną artysty, rozmowy o życiu i twórczości, warsztaty dla dzieci i dorosłych, spotkania graficzne.

Jan Hrynkowski. Opowieść artysty. Wystawę oglądać można do 8 marca 2020 r.

Tekst i zdjęcia: Joanna Muniak

Teodora, moja miłość

Wybitnym malarzu Janie Matejce (1838–1893) powstało wiele publikacji. O jego żonie Kornelii Teodorze z Giebułtowskich Matejkowej (1846–1896) nie wiemy prawie nic, choć jej twarz spogląda z większości obrazów mistrza Jana. Jest więc Teodora na płótnach Barbarą Radziwiłłówną, Boną, wnuczką Wita Stwosza, Zofią Szydłowiecką, carycą, królową Zofią, Elżbietą Granowską. Od 1864 r. zaczęła pojawiać się na wszystkich obrazach historycznych artysty ukazujących sceny z udziałem kobiet.

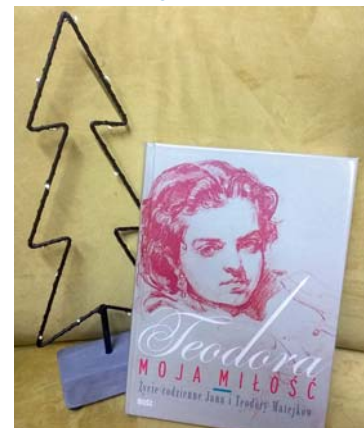
Zdając z Teodory zasłonę milczenia, plotek czy niedomówień postanowiły: Jolanta Antecka, absolwentka historii sztuki na Uniwersytecie Jagiellońskim, wybitna dziennikarka, doskonale pióro *Dziennika Polskiego*, popularyzatorka sztuki nowoczesnej, miłośniczka rzeczy pięknych, oraz Małgorzata Buyko, absolwentka historii sztuki na Uniwersytecie Jagiellońskim, autorka kilkunastu publikacji i kilkudziesięciu wystaw popularyzujących Jana Matejkę i jego dom, starszy kustosz Muzeum Narodowego w Krakowie.

Jaka była ta dziewczyna, która mając zaledwie 18 lat wyszła za 26-letniego, dobrze rokującego malarza? Na pewno była piękna, niestety jej rysy szybko zmieniła otyłość, będąca skutkiem długo nierozpoznanej cukrzycy. Odbiła kilka podróży zagranicznych, najpierw towarzysząc mężowi, potem jeżdżąc na kuracje do wód. Trudne było wspólne życie Matejków.

Teodora, chociaż lubiła muzykę, miała talent aktorski, znała języki, nieźle rysowała, była kapryśna i zmienna, a mistrz Jan miał skłonności do chorobliwej megalomanii.

Po lekturze książki zapraszam do odwiedzenia Domu Jana Matejki przy ul. Floriańskiej 41, Dworku Matejki w Krzesławicach oraz do uroczej, maleńkiej Koryznowki w Nowym Wiśniczu, po której oprowadza gości prawnuczka siostry Teodory – Joanny Serafińskiej, kustosz Maria Serafińska-Domańska. Książka dostępna w Filii nr 1, 3, 7, 21, 32, 41, 47 Biblioteki Kraków.

Tekst i zdjęcie: Joanna Muniak

Antecka J., Buyko M., *Teodora, moja miłość: życie codzienne Jana i Teodory Matejków*, Olszanica: Bosh Szymanik i wspólnicy, cop. 2014.

GALERIA EKSLIBRISU BIBLIOTEKI KRAKÓW

Zbigniew Osenkowski

Zbigniew Osenkowski należy do najwybitniejszych polskich współczesnych twórców i kolekcjonerów ekslibrisu. Jest twórcą o wszechstronnych zainteresowaniach artystycznych, jako temat prac często wybiera architekturę drewnianą, konie, kobiety, ludzi kultury, II wojnę światową. Uwagę zwracają także jego cracoviana i varsawiana.

Projektował liczne znaczki i karty pocztowe, sztandary, medale, odznaki, tablice pamiątkowe. Uczestniczył w około 200 wystawach ekslibrisów w kraju i za granicą, a jego prace znalazły się w zbiorach najważniejszych

X3, 2002, op. 444

bibliotek w Polsce: Narodowej, Jagiellońskiej i in. Został wyróżniony licznymi odznaczeniami, m.in. w 2012 roku został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi. Zapraszamy na wernisaż wystawy 11 stycznia 2019 (sobota), godz. 11:00, Filia nr 3 (pl. Jana Nowaka-Jeziorańskiego 3).

Anna Gregorczyk

**Biblioteka
Kraków**

Biblioteka Kraków

pl. Jana Nowaka-Jeziorańskiego 3

31-154 Kraków

Sekretariat tel. 12 61 89 100 (czynny w godz. 8.00–15.30)

E-mail: sekretariat@biblioteka.krakow.pl

Skład i druk: FALL, www.fall.pl, fall@fall.pl

Nakład 2000 egz.

Redakcja: Izabela Ronkiewicz-Brągiel (redaktor naczelna), Paulina Knapik-Lizak (z-ca redaktora naczelnego), Dorota Bojeczko, Ewa Cywińska, Anna Grychowska, Ludmiła Guzowska, Maria Twardowska-Hadyniak, Anna Jędrzejowska, Małgorzata Kosmala, Małgorzata Koźma, Joanna Muniak, Anna Ochenkowska-Olczak, Janusz M. Paluch, Joanna Pękala, Piotr Wasilewski, Barbara Zajączkowska

**ZAKOPIAŃSKI
FESTIWAL LITERACKI**

ORAZ

**TARGI KSIĄŻKI
„POD TATRY
TYLKO Z KSIĄŻKĄ”**

14-16 SIERPNI 2020

4.

Zakopiańska Nagroda Literacka

Już po raz czwarty Burmistrz Miasta Zakopane zaprasza chętnych do wzięcia udziału w konkursie na Nagrodę Literacką Zakopanego.

Zachęcamy Autorów oraz Wydawnictwa do wytypowania pozycji wydanych w 2019 roku. Gatunek literacki jest dowolny, jedynym kryterium kwalifikacyjnym jest tematyka tatrzańska i zakopiańska.

Zgłoszenia przyjmowane są do 31 stycznia.

Regulamin Nagrody Literackiej Zakopanego dostępny na stronie: <https://www.zakopane.pl/zawartosc/artykuly/kultura/nagroda-literacka-zakopanego>

Pod Tatry - tylko z książką!

www.literackifestiwal.zakopane.eu

ORGANIZATORZY:

Burmistrz Miasta Zakopane Leszek Dorula, Miejska Biblioteka Publiczna im. Stefana Żeromskiego, Zakopiańskie Centrum Kultury

ZAKOPANE

Miejska
Biblioteka
Publiczna
w Zakopanem

ZAKOPANE
ZAKOPIAŃSKIE CENTRUM KULTURY